

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יצחק״א אפרים שמעון סינאוויץ

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) סוכה מה. חגיגה ח. ר"ה ד. (ג) חגיגה ט. (פסח:): מגילה ה.]. (ג) לקמן ע. (ד) [עמ"ש רש"י ר"ה דף ד: ד"ה פז"ר קש"ז בשם מסכת סופרים,] (ה) סוכה מה. (מהרש"א), (ו) [סוכה פ"ד,] (ז) ר"ה ח. (ח) ראה סי' קלד [יפ"ע], (ט) ציל פ"ב דבכורים ה"ג [שיח יצחק ועוד], (י) [נחמס לז.], (יג) שמיני מלואים פרשתא א ה"ג [יפ"ע], (יד) קרא ט ה. (ט) שמות כט א, (ז) פסוק יח, (ס) פסוק כו.

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לענין וד"ה זמן [ו] וד"ה קרבן וד"ה שיר וד"ה נדבכה הכל דעיר אחד: (ב) שם ד"ה לאפוקי עזרת כו' לחובת שמי הלחם דבתיב כו': (ג) שם ד"ה דנין פר ואיל שלו. דמלואים דמשלו הוא:

גליון הש"ס

[מכת"י טוב' ד"ה א"א פ"מ"ד וכו' דהא עצרת בני קריבין בו ב' שיעורים. ע' ר"ה דף ח ע"ב תוס'.] ד"ה שחשט וכו':

ליקוטי רש"י

האמורה להלן בסוף שטע אף שינה האמורה כאן בסוף שטע למדנו שנותן לו שטע אחר החלליה וקולה וטיחה אם חזר הנגע ונחלו ואם לא חזר מטהרו אין לו אלא חולץ וקולה וטח ונותן שטע אלא בפסחה שטעט של הסגר ראשון מניין לנגע שטמך צנייני בראשון שלא פשה והכהן לא חלץ ולא קנה ולא טח והמתין שטע שני ופשה בשטע שני מניין שהוא חולץ וקולה וטח ונותן לו שטע ואינו נוחל מיד מ"ל ובה הכהן [וראה] והנה פשה וגו' ואש"ג דהאי קרא בתריה דאם ישוב הנגע כתיב דמשמע דנגע החוזר קאי מפקינן ליה הכס מהאי משמעות ומרבינן נחילה לנגע החוזר ואש"פ שלא פשה והאי ובה הכהן וראה והנה פשה דמשמע דנעני פשוין מומקין ליה ננגע שטמך בראשון ופשה בשני ואש"ג דכתיב נחילה בתריה וליף בג"ש נאמר כאן בפשה בשני ובה הכהן ונאמר בפשה בראשון ושם הכהן. זו היא שיבה היא ביאה. כלומר זו כו' מה להלן חולץ וקולה וטח ונותן לו שטע אף כאן חולץ וקולה וטח ונותן לו שטע ואם חזר שוב צני נחילה אלא אש"ג דלאו שינה היא כיון דשינה ויפאה מלא מילתא היא דתריייהו משמע שבה מביחו לבית המנוגע דייקנן גזירה שיהייה [עירובין]

נא.]. דלע"ג דלא דמו קראי להדי כיון דתריייהו בביאת כהן משתעי דייקנן כהו ג"ש מה להלן חולץ וקולה וטח כו' [יבמות ד.]. דהא דכתיב ושם הכהן לא חימא ושם הכהן מביתו לבית המנוגע דהאי שינה זו היא ביאה לבית המנוגע [הוריות ח.]. מפרש במורה כהנים מה ביאה חולץ וקולה וטח ונותן לו שטע אלא אלא גמרין ג"ש כה"ג ואש"ג דלא דמו החיטה הואיל ושיניהם לשון ביאת הבית הן ויש לשנות אחריהם אלא זה עיקר [מנחות ד.]. **הויבא** **דליבא דרמי ליה**. הוכן שאין דומה לו [ג"פ קידושין עב. שבת קטז: עירובין נד. ברכות טו.]. **ליפנין**. למדין [ג"פ סוכה יא.]. די. אלוס [מנחת א.]. **אליבא**. כמו למע [ברכות יא.]. **גיגדוהו**. הם [קידושין ד.]. די **בגיגדוהו**. אלוה מהם [ג"פ חגיגה ה. יבמות מח.]. **רג"ז בפני עצמו הוא**. שאין שם חג הסוכות עליו [לקמן ג.]. ואין קרינתו בכלל שאר קרינות החג ואין למדין הימנו לקרינתו החג [סוכה מה.]. שאין יושבין בסוכה [שם מה.]. [ג"פ שיר לדה ב:]

פז"ר קש"ב. כבר פירשתי במסכת יומא ומסכת סוכה (מה). טעון פייס לפי הכא בשמיני ואינו קרב לפי סדר המשמרות שטנו ושלקו בפרי החג חור משחים שטנו ולא שלשו ופר של שמיני אין אחת מאותן שחים מקרינתו אלא כל המשמרות מפיסות. וטעון זמן, ורגל לעצמו שאין שם חג הסוכות עליו, וקרנן לעצמו שאין קרינתו כשאר ימי החג שהפריס מתמעטים כהם אחד אחד וזה אינו אלא פר אחד ושאר הימים שני אילים וארבעה עשר כבשים וזה איל אחד ו' כבשים, ושיר לעצמו אין שירו שיה לשל סוכות שאומר על הדוכן ולא נחפרס לנו שירו וצמסכת סופרים (פ"י ה"ב) נמלא שירו הוא למנח על השמינית, ברכה לעצמה מבדקין היו את המלך וכו' לחובת הבית שנאמר (מלכים א' ח) ביום השמיני שלח את העם ויצרכו את המלך כך מפורש בתוספתא דסוכה (פ"ד ה"י) [ר"ה ד.]. **בזי שצא חג**. שלא הביא חגיגתו ביום הראשון של חג. **ויום טוב האחרון שצא חג**. חוגג

שבעת ימים

לענין פז"ר קש"ב. פייס לעצמו. שאין פייס בפרי החג אלא המשמרות שכל המשמרות שונות ומשלשות זהן לפי חשזון סדרן כמו ששנינו במסכת סוכה (דף נה:.) אצל פר של שמיני בתחילה מפיסין עליו (ה): זמן לעצמו. לבדך שהייתי: רגל לעצמו. שאין שם חג הסוכות עליו: קרבן לעצמו. שאין קרבנו שיה לכל שאר ימות החג שכולם פרים מרובים ואילים שנים וי"ד כבשים וכאן פר אחד איל אחד ושבעה כבשים: שיר לעצמו. שאין שירו שיה לכל שאר שירות ימי החג כל שיר ימי החג מדבר מעין גזל מתנות עניים ואותן של חול המועד מפורש (סג) בנמס' סוכה הומ"צ"ה ושל שמיני עזרת אינו מעין^[א] אסיק ולא פירשו לנו איזהו שירו^[ז]: ברכה לעצמו. ברכה שהיו מבדקין לתפלת חיי המלך כדמפורש בתוספ' [פ"ד] דסוכה על שם ביום השמיני שלח את העם ויצרכו את המלך (מ"א ח): **תשד"ו**ין **דראשון הוא**. אלמא טפל ידידיה הוא: דנין פר אחד ואי' אחד. עזרת מוסף יום הכפורים פר אחד ואיל אחד ועזרת שמיני למלואים פר אחד ואיל אחד דכתיב (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר לחטאת וגו': אי' אחד הוא^[א]. שהיה קרבן ליצור^[א] ביו"כ הוא האמור כאן באתרי מות ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי

עזים לחטאת ואיל אחד לעולה הוא האמור צנינחם למוספין: **התם** **חד לחובת היום**. ההוא לאחר מות חובת היום ואינו קריי מוסף ולא^[א] כתיב החם מלמד עולת הבקר דכתיב בכל המוספין מלמד עולת הבקר דמשמע זה מוסף על דבר יום ציומו: **לאפוקי עצרת דתרווייהו חובת היום** נינהו. לחובת שמי הלחם (ג) כתיב (סג סג) והקרבנם על הלחם וגו' ואילים שנים וצמחות היום דמלואים איל אחד הוא דהו: **דנין פר** (א) שצו. דמלואים משלו הוא דכתיב קח לך עגל וביצה"כ נמי איכא פר ואיל משלו באת יצא אהרן אל הקדש **בפר בן בקר וגו'** לאפוקי עזרת^[א] וראש השנה לציבור מינהו: ועשה

נקיה ויין יסן והכי אמר צירושלמי פרק קמא דצרכות^[א] וטעונה לינה צמה דצרים אמורים כשאין עמה קרבן אצל יש עמה קרבן בלא כך טעון לינה מתמת הקרבן וצפרק דס חטאת (וצחים ז.) משמע קלת דטעונה לינה כל שצעת ימי הפסח שכוון חסובין כלילה אחד גבי הא דתנן ר' טרפון אומר אם בשל צו מתחלת הרגל יבשל צו בכל הרגל ואמר בגמ' (סג) מ"ט א"ר יצחק ופנית בצקר וגו' הכחוש עשאן כולן בצקר אחד ואש"ג דלא קיימא מסקנא הכי דפרקי וכו' אין נותר ברגל מ"מ לענין לינה מסתבר דעשאן בצק אחד כפשטיה דקרא שאחר הרגל ישוב לביתו ויטחא השתא דשמיני עזרת וביכורים דטעונין לינה מתרצו מדכתיב ופנית כל פינות שאתה פונה כדדריש בסיפרי ו' ימי החג דמנצריך להו היקשא בפ"ק דר"ה (דף ד:.) מקיש חג הסוכות לחג המצות מה חג המצות טעון לינה אף חג הסוכות טעון לינה דאי נמי הא דקאמר צפ' לולב וערבה (דף מה.) שכשם שז' ה"א לילה אחד להכי אנטריך היקשא לכל ז' כחג המצות שכל הרגל חשיב בצק אחד ויטחא נמי הא דקאמר צפ' לולב וערבה (דף מה.) שכשם שז' ימי החג טעון קרבן לינה מיהו קשה דא"כ מאי קאמר שמיני רגל צפמי עצמו לענין לינה אחאי קרי ליה רגל צפמי עצמו כמו יוס' א' ותו לא וההיא שלפניו טעונין לינה צלי הפסקה ועוד מדקא מרצה בסיפרי אפי' עופות ומנחות כמו לינה דרגלים א"כ משמע דרגלים נמי יוס' א' ותו לא וההיא דפ' דס חטאת^[א] לא קשה דמעיקרא ודאי ס"ד דלר' טרפון הכי הוא דטעון לינה כל ז' דהכחוש עשאן בצק אחד וצמסקנא לא קיימא הכי אלא כדפרישית ור"ת יסד בצמעיצי שלו שמיני קודש ללינה ושלאים ידחם כאשר אכלים יחם ומיהו אינו דוחה שלשים דאכליות לגמרי אלא עולה לחשזון ז' ימים כדאמר בפרק בתרא דמועד קטן (דף כד:) יוס אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן כ"א: **שיר בפני עצמו**.

שני אייבם. לא צני לשנויי דנין שמי שעירים קריבין לציבור כגון ויה"כ דאיכא שעיר הפנימי ושעיר החיצון ממלואים שקרצו צו שני שעירים לציבור שעיר מלואים ושעיר ראש חדש לאפוקי עזרת דשעיר אחד דהא עזרת נמי * קריבין צו צ' שעירים דשעיר האמור בת"כ אין זה שעיר האמור בחומש הפקודים כדאמר בפ"ק דצחים (דף ו:) שעירי עזרת למה הן באין וכו' וכן משמע צפ' התכלת (מנחות דף מה:.)

אלא **פז"ר שני אייבם**. חימה לי אפילו לדידיה נמי לישי דנין פר אחד מפר אחד לאפוקי עזרת דג' פרים מינהו חד לחובת היום בפרשת אמור ושנים למוספים בפרשת פינחם וי"ל כיון דחובת היום דעזרת אינו אלא פר אחד שפיר היינו דנין עזרת דפר אחד לחובת היום ממלואים דפר א' לחובת היום ואי משום דעזרת קרצו שני פרים למוסף הא צמלואים נמי קרצו שני פרים למוסף שיהי צו ביום קרצ מוסף דר"ת דשמיני למלואים אחד צניסן הוה: **הוא** האמור בחומש הפקודים. הא דלא פליגי בדעזרת כדפליגי ביום הכפורים בפרק התכלת (סג) מפרש טעמא דעזרת על כרחן האמור בתורת כהנים אינו האמור בחומש הפקודים וטעמא דרבי דהכא מפרש לקמן בפרק בא לו (דף ע:) **אלא** **פז"ר** מש"צ ציבור. חימה לי נהי דמשל ציבור מ"מ הוא קרבן שלו ומתכפר צו מעון העגל כדאיחא בת"כ^[א] כדכתיב^[א] ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ועשה את קרבן העם וכפר בעדם ואם כן לימא דנין פר חטאת שלו שהוא מתכפר צו מפר חטאת שלו שהוא מתכפר צו ודינן איל שלו שהוא סומך עליו מאיל שלו שהוא סומך עליו דאמר בפרק שני דמסכת ביצה (דף ב.) ויקרב את העולה ויעשה כמשפט לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה כמשפט עולת מדבה י"ל דאין הכי נמי דהוה מצי לשנויי הכי אלא האמת מתרן לו דכולי עלמא מודו הכא דמשלו הוא מציא כדקא מפרש ואזיל:

ועוד דשל ויה"כ שניהם עולה למוסף ושל מלואים פר לחטאת ואיל לעולה ומפרש רבינו שמואל דהשתא וליף משור ואיל דשור מלואים דביום השמיני שניהם שרים לשלמים כמו של ויה"כ שניהן שרין עולות וקשה לר"ת דלא משחמתי בשום מקום שיקרא הש"ס לעגל ושור פר אחד ופי' ר"ת דליף מפר ואיל הכחוש בוצחה כהו"ה וזה הדבר אשר משה לטם לקח פר אחד בן בקר ואילים שנים תמימים והפר והאיל אחד שרין הן לטאות כמו של ויה"כ שניהן שרין עולות ואיל האחד לא קתניב מפני שהיה עולה^[א] כלא חשיב נמי בצמון בשני אילים דשור דהד למוספין וחד לחובת היום וזהוהו עניינא כתיב^[א] מאשר לאהרן וגו'^[א] ומאשר לגזיו היה משלסה ולכן סוגר בצמון משלו הם ופרקי המיחא למי"ד קח לך משלך אי"כ גם מאשר לאהרן ומאשר לצמור^[א] משלסה אלא למי"ד משל צמר אי"כ נוצר אהרן היה משל צמר כו' אלא השתא סוגר דלחור פר ושני האילים היו משל צמר: **חד לחובת היורם**. דלא כתיב מלמד כדפירש בקונטרס ועוד אומר רבי' הוקן דנפקא מינה דעולת מוסף בזה היא אחר הפרקליט לדורון כדאמרין בוצחים (דף סג.) שהוא דורין אחר רימי שעיר של מוסף שהוא חטאת ואיל דחובה בל לדורון ורמי' ואילו של אהרן לכפרה אחרת בל:

פרק ראשון יומא

פז"ר קש"ב. פירש"י^[א] רגל לעצמו שאין יושבין בסוכה קרבן לעצמו שאינו צסדר פרי החג ברכה צפמי עצמו דאמרין ביום שמיני חג העזרת הזה וצתוספתא^[א] משמע שמבדקין את המלך שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויצרכו את המלך והשתא לא היו האזי ברכה כי ההיא דתימא בפרק לולב וערבה (סוכה דף מה.) כשם שז' ימי החג טעונין קרבן שיר ברכה ולינה כך שמיני טעון קש"ל ומסקינן מאי ברכה ברכה המזון ותפלה ואין לחוש בך דממה נפשך למאי דצני למפרש התם ברכה היינו זמן ע"כ לא היו כי האזי דהכא דהא ברכה דהכא לא היו זמן דזמן חשיב ליה הכא בצלפי נפשיה ור"ת מפרש ברכה צפמי עצמו ברכת המזון ותפלה כי ההוא דהחם ורגל צפמי עצמו מפרש לענין לינה שטעון לינה ליל מוצאי יו"ט האחרון וכל ז' ימי החג טעונין לינה דגמרין מפסח דכתיב ביה [דברים טו] ופנית בצקר והלכת לאהליך^[א] אי אפשר לומר והלכת לאהליך אלא צחוי"מ דצו"ט חייב בראיית פייס בעזרה ולא חיקשי לינה כל ז' מי איכא דיש לומר דמי שלא הביא חגיגתו ביום ראשון והביא באתר משאר הימים צריך לזון כלילה שלאחריו וא"ת חיפוק ליה דטעון לינה משום שלמי שמחה דהו כל ח'

דתנן (סג דף מה:) ההלל והשמחה ח' ואפי' בשאר ימות השנה אם מציא קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרין בפסחים פרק אלו דברים (דף עה.) דאפילו בכסות נקיה ויין יסן וצפ"ק^[א] לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דחתמול לא משכחת לה דצניקן וציחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות קרבן טעון לינה כדתימא בספרי^[א] ופנית בצקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי' וצחים דומיא דפסח מניין לרבות עופות ומנחות ועצים ח"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן צו ביום כגון ששלח שלמי חתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דצפ"ק דחגיגה (דף ת.) תימא ושמחת בחגך לר

(א) רש"י ד"ה כניכול
וכו' נסל ימיד משלך
היימי רואה: (ב) שם
ד"ה חמלה וכו' יס בו
עבודה: (ג) שם ד"ה אי
וכו' הכמוס בהן מעכב
נהן:

כביכול משלך אני
רוצה וכו'. אם היה
אפשר להיפטר בצור
ימיד בשלך הייתי רוצה
יותר משלהם [מנחות
דתרומיהו כח:].

עֲדוּת נִיבְהוּ. דַּשְׁתִּי
עוֹלָת אֶם עֲפִי חֲבוּבוֹ
יִשְׁתֵּי. קִדְּוִשׁוֹ הָיָה. **בְּאִשְׁרֵי**
עֲשֵׂה. מְנַחֵלֹס אֵינִי
יָמִים תִּלְכוּ מִמֶּנִּי. (ח)
וּפְתַח אֶל מוֹעֵד שְׁמִי
וְעָשִׂה וְלֹא אֶל מִשְׁכְּנִי
עֲבֹד שְׁמִי. (שם ט)
וְהִי צוֹם אֲשֶׁר קָרָא
וְהִי וְהִי עֲבֹד קִרְבִּי
הַמִּנְחָה וְהִי לִשְׁמִי
לְרֹחוֹת פְּרִיחֵי אֲשֶׁת
לִמְנֵי עֲבֹדָת יוֹם אֶחָד
לְשִׁילֵי הָאָרֶץ. **וְהָאֵל מְחַיֶּה**
מֵרִיחוֹ. וְעֵפִי שְׁמִי
הַמִּנְחָה אֶל אֲשֶׁר שְׁמִי
הַמִּנְחָה יִעֲבֹד וְהִי
שְׁמֵי מִינֵי פְרִיחֵי לֹא
מִנְחָה. (כב)
עֲבֹדָה. [קִמְחָה].

א גיר' ע"י ויקחו אליך
שמן זית זך (גליון):
ב גיר' ע"י משלך אני
רוצה **ו**אני רוצה
משלהם (גליון): **ג** צ"ל
אומר (דק"ס): **ד** ס"א
ריש לְקִישׁ (גליון) כ"ה
בדפו"י, ומהרש"א הגיה
כלפינו: **ה** ס"א **ו**ריש
לְקִישׁ (גליון) כ"ה
בדפו"י, ומהרש"א הגיה

למנו: [ו] יקרא (גליון): [ו] יקרא אלהים ביום השביעי מכיו כתיב יקרא אלהים ביום השביעי' ליתא בראשונים ובכתיב: ציל חלק (בא"ה): וכה תאמר (מכתיב): ו'טס עיין שלה ערה שבע' עין שיה' רש"י בע"ז אפרן (גליון): [ו] כתיב כהן: [כ] נדעל דס"ל בל' וכתב חזקוני לכתב' שול יצחק, עיין, אש"ל אקנות' כן מונה בתוס' הראש': מ' ע"ל אלה בני ישראל' עיין קחו שער זהו (גליון): עיין הסב בירושלמי ומפניו וצ"ל דברים המעכבים המעכבים משאנן (גליון): שיש יצחק (גליון):

תולדות כסף: בביכ"ז. ואי שמעתי
של יחיד (ה) הייתי רואה. ואי אומר
צ"ה קן ציטל אומר ציטל כלומר
(צ"ה) אפשר לומר קן וכן כל ציטל
צתלמוד: בזמן שהן עושין רבונן ש'
מקוב. נקראת העבודה על שם:
קד כאן ל' פליגי. מירואה הוא:
עבד ד' אמה ל' דשמי חרוב ציטרי
ממה שהתחיל ללמד: דין פר דחטאת
ואי ציטרי ציטרי כ' יש פר לחטאת
ואיל לעולה בקרבן יחיד דהן גדול
צאת יצא אהרן וגו' ודשמי
למלואים נמי עגל לחטאת ואיל לעולה:
עבודה בבחן גדול. צום הכפורים
מעבודה צ"ג צמלואים דכחצ
(יקרא ט) ויקרב אהרן אל המזבח:
אלימא תחלה בבחן גדול. דין יום
הכפורים שהיא עבודה ראשונה
שהטעם בכה"ן גדול בקרבנות צטר
צ"ה כ' הראשון מעבודה שמי
למלואים שהיא עבודה ראשונה
שנעשית על ידי כהן גדול מעולם:

תחלה במקום. יום הכיפורים יש
(ג) לו עבודה לפני לפני שבו
הכיפורים הראשון היתה תחלה
במקום שקודם לכן לא נכנס אל
ס לעבודה ויום שמיני למולאים
היתה עבודה תחלה במוצאי החינוך.
ואם בשביל ששימש משה כל שבעת
ימי המולאים אין קרובה עבודה אל
עבודה כהנים שהיו בלשם גדי
כהונה ושל משה בחלוץ (ו) לכן של
הוכשר אלל לשעה: ר' יוחנן מתי
חדא. לא דריש מהאי קרא דלכא
עשה. דיום הזה אלל חלל פרישה:
מעלה בעלמא. מפי הקל שהקילו
זה למחא מדעת הכהן השורפה
עשו זה מעלות רבות: מדיכא
ילפת לה. לכן פרישה: אי מה
מלאים כל הכתוב (א) מעבב בהן.
דליסין לקמן בשעתין (ד) (ה):
ולא קתני מפרשין. ואם יארע פסול
בכהן גדול ישמש זה בלל פרישה:
אלא מר מדיכא יליף אמר
ליה מסיני. שמינו שפירש משה
קודם כניסתו למחנה השכינה:
ויכפרו העון. למשה: ר' יהודה בן
בתירא. לקמן בפרכין (ד) (ו):
לעומת

עַת יָמִים קֹדֶם יוֹם הַכַּפּוּרִים
לִמָּא וְהָא ר' אֲרִי מְצִוִּי בֵּר
שֶׁהַ בְּיוֹם הַזֶּה צוּר ה' לַעֲשׂוֹת
אֵלּוּ מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים
מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל לַעֲשׂוֹת
דְּרִישׁ אֵל רִישׁ לְקִישׁ דְּרִבִּי
הַ מְלֹאִים כָּל הַכְּתוּב בְּהֵן
הֵן מַעֲכָב בְּהֵן וְכִי תִימָא
קְתַנִּי מִפְרִישִׁין וְכִי תִימָא
יִי מִתְקִינִין אוֹ אִידִי וְאִידִי
מִרִּישׁ מִסִּינִי דְכְּתִיב (ו) וַיִּשְׁכֹּן
מִיָּם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בְּיוֹם
הַזֶּה אֲב שְׂכַל הַנִּכְנָס בַּמַּחֲנֶה
הַ בֶּן בְּתִירָא הוּא דְחִישׁ
לְמוֹמָת

"ועשה לך^א משלך אלא למד משל צבור
 מאי איכא למימר דתניא קח לך משלך^ב
 ועשה לך משלך^ג ויקחו אליך^ד משל צבור
 דברי רבי יאשיהו ר' יונתן אומר בין קח
 לך בין ויקחו אליך משל צבור ומה תלמוד
 לומר קח לך כביכול^ה משלך^ו אני רוצה
 וותר^ז משלהם אבא חנן אמר^ח משום ר'
 אליעזר^ט כתוב אחד אומר^י ועשית לך ארון
 עץ וכתוב אחד אומר^{יא} ועשו ארון עצי
 שטים הא כיצד כאן בזמן שישראל עושין
 רצונו של מקום כאן בזמן שאין עושין רצונו
 של מקום עד כאן לא פליגי אלא בקיחות
 דעלמא ועשיות דעלמא קיחות דעלמא^{יב} קח
 לך סמים עשיות דעלמא^{יג} עשה לך שתי
 חצוצרות כסף אבל הנך פרושי קא מפרש
 דמשלך הוא במלואים מכדי כתיב^{יד} ואל
 בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים
 לחטאת^{טו} ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן
 בקר לחטאת למה לי שמע מינה קח לך^{טז}
 משלך הוא ביום הכפורים מכדי כתיב
 "בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר
 לחטאת וגו'^{יז} ומאת עדת בני ישראל יקח
 שני שעירי עזים לחטאת^{יח} והקריב את פר
 החטאת אשר לו למה לי שמע מינה האי^{יט} לו
 משלו הוא רב אשי אמר דנין פר לחטאת
 ואיל לעולה מפר לחטאת ואיל לעולה
 לאפוקי ראש השנה ועצרת דתרווייהו עולות
 נינהו רבינא אמר דנין עבודה בכהן גדול
 מעבודה בכהן גדול לאפוקי כולהו קושייתין
 דלאו עבודה בכהן גדול נינהו ואיכא דאמרי
 אמר רבינא דנין עבודה תחלה מעבודה
 תחלה לאפוקי הני דלאו תחלה נינהו מאי
 תחלה אילימא תחלה בכהן גדול היינו
 קמייתא אלא עבודה תחלה במקום מעבודה
 תחלה במקום כי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן
 מתני חדא [רבי יהושע בן לוי]^כ מתני תרתי
 ר' יוחנן מתני חדא^{כא} לעשות לכפר אלו מעשה
 יום הכפורים [ורבי]^{כב} מתני תרתי לעשות
 אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום

הכפורים ר' יוחנן מתני חדא והא אנו תנן
ושבעת ימים קודם שריפת הפרה מעלה
חלקיה א"ר מחסאי בר אידי א"ר יוחנן ^א כאש
לכפר עליכם לעשות אלו מעשה פרה לו
ההוא דרביה דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן
אלו מעשה פרה לכפר אלו מעשה יום ה
יוחנן מהיכא קא ילפת לה ממלוואים אי
מעבב כהן אף הכא נמי כל הכתוב
הכי נמי והתנן ומתקינן לו כהן אחר "
מאי מתקינן מפרשינן ליתני או אדי ו
מפרשינן * אי"ל אלא מר מהיכא יליף לה

כבוד ה' על הר סיני ויכסוהו הענן שש
 משה ביום השביעי" מאי ששת ימים זה
 והא אגן שבעה תנן ^טמתניתין רבי יר

נשת לפר עליבם: ויקרא ת. ידן (ל) וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסוהו

[illegible]

גמ' א"ל אלא מר
מהיכא יליף. עין
ערכין דף ה' ע"א חוס'
ד"ה והא מר:

(א) עשה לך שמו
הצוצרת בך ממש
תעשה אתם והיו
למקרא העדה ולמסע
את הנפשות: (בספר: ב)
(ב) ואמה העדה את בני
ישראל ורחמי אלד
שמן ויהי להם
למאור להעלה גר
תמיד: (שמות: ב) [כ]
בנות הוויא אמר יי
אלי פסל לך שני לוחה
אבנים בראשנים וגשת
אל הרהר וגשת לך
ארון עצי: (דברים: א)
(ד) ועשו ארון עצי
שישם אפתיים וחצי
ארבו ואמה וחצי רחבו
ואמה וחצי קמחו:

וְיֹאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה
קַח לָךְ סִמִּים נְסִים
וְשַׂחֲתָה לְהַלְהִיב בְּסִימִם
וְלִבְנֵה זֶכֶד בְּדַבְּרִי
וְיָהוָה: (וַיִּשְׁמָע יי אֵל)
וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
תִּפְדֶּי לֵאמֹר קָח שְׂעִיר
לְחַטָּאת וְעֵגֶל
וְכִשְׁבַּת בְּנֵי שָׁנָה מִמִּמֶּנּוּ
לְעֹלָה: (וַיִּקְרָא מִן הַ)
וְיֹאמֶר אֵל אֲהֲרֹן קַח
שְׂעִיר בֶּן בָּקָר
לְחַטָּאת וְאַיִל
לְעֹלָה וְהִקְרִב
לְפָנֶי: (וַיִּקְרָא מִן הַ)
וְכֹאֵת יִבְא אֲהֲרֹן אֶל
הַקֹּדֶשׁ בֶּרֶךְ בֶּן בָּקָר
לְחַטָּאת וְעֵגֶל
לְעֹלָה: (וַיִּקְרָא מִן הַ)
וְיֹאמֶר יי אֵל מֹשֶׁה

(ט) וימאת עֶדֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל יָקַח שְׁנֵי שְׁעִירֵי
עִזִּים לַחֲטָאת וְאֶל־
אֶחָד לַעֲלֹתָהּ: (ויקרא טז, ה)
(ז) וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת פֶּרֶךְ
הַחֲטָאת אֲשֶׁר לוֹ
וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:

פימן כפ

ביאור רעת הגר"א דאהרן חי' נכנס לפני ולפנים בכל עת שירצה בסדר הזה

א

ר"ל צוה דכתיב גבי יום הכפורים כדדחיק שם הרש"ש לתרץ לשון הגמ'.

אולם בעיקר דברי הרש"ש, דלדעתו כ"ג הנכנס בכל השנה חי' הו"א דיהי' טעון פרישה אם נימא דצוה לא קאי על פרה אלא ילפי' צוה צוה דיום הכפורים, צ"ע טובא. דהנה יש להסתפק בדין פרישה דכ"ג ביוהכ"פ דקתני במתני' שבעת ימים קודם יוהכ"פ מפרישין כ"ג מביתו, אם זהו דין בקרבנות דיוהכ"פ, דסדר עבודות של קרבנות יוהכ"פ מצריך הפרישה דכ"ג וזהו דין בקרבנות של היום דאין לכ"ג לעבוד בלי פרישה של ז' ימים, או דפרישת ז' היא דין בקדושת היום דיוהכ"פ, דכל מה שצריך פרישה ז' הוא משום דביוהכ"פ, מחמת חומר קדושתו א"א לעבוד עבודה בלי פרישה של ז' ימים, ואין הפרישה מצד הקרבנות כלל אלא מצד קדושת היום, ולוא יתכן להקריב קרבנות של יוהכ"פ בלי עיצומו של יוהכ"פ, אז חי' אמרי' דכ"ג אין צריך פרישה כלל אע"ג דעובד הוא עבודות של קרבנות של יוהכ"פ אבל כיון דאין עיצומו של יוהכ"פ עליו אין טעון פרישה דכל הדין דפרישה נובעת מקדושת יוהכ"פ וקרבנות יוהכ"פ בלי קדושת יוהכ"פ אפשר להקריב גם בלי פרישת ז' מקודם.

והנה ברור לי דפרישת ז' הוא דין בקדושת יוהכ"פ ולא בסדר קרבנות דיום הכפורים, וכל מה שצריך פרישה הוא משום עיצומו של יוהכ"פ, וא"כ כ"ג הנכנס לפני ולפנים בכל השנה, אף שנכנס בסדר הזה אין טעון פרישה כלל ולא צריך הגמ' כלל לומר, דלהכי לא דרשי' צוה צוה מיוהכ"פ — דלפי' הרש"ש, הכוונה על פרישה דכל השנה, — משום דדין צוה דלפני עשי' מצוה דלפני עשי', ואין דין צוה דלאחר עשי' מצוה דלפני עשי', דבלא"ה אין סברא כלל לומר דכ"ג הנכנס בכל השנה בסדר הזה דיהי' טעון פרישה.

ורא' ברורה לדברי מהא דקאמר שם לקמן, ואימא רגלים [דקרבנות יהיו טעונים פרישה] ומשני דגין דבר שנוהג פעם אחת בשנה מדבר הנוהג פעם אחת בשנה לאפוקי רגלים דלאו פעם אחת בשנה נינהו. וילפי' פרישה ביוהכ"פ דדבר הנוהג פעם אחת בשנה ממלואים דהי' רק פעם אחת, וקשה לכאורה לדעת הגר"א דכ"ג מותר ליכנס בכל עת שירצה בסדר הזה, א"כ גם יוהכ"פ אינו פעם אחת בשנה, הא בסדר הזה יכול ליכנס בכל זמן ובכל

יומא ב. שבעת ימים קודם יוהכ"פ מפרישין כהן גדול מביתו כו' מנא הני מילי, א"ר יוחנן אמר קרא כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם, לעשות אלו מעשי פרה, לכפר אלו מעשי יום הכפורים, בשלמא כולה קרא בפרה לא מתוקם לכפר כתיב ופרה לאו בת כפרה היא אלא אימא כוליה קרא ביום הכפורים כתיב, אמרי יליף צוה צוה, כתיב הכא צוה ה' לעשות וכתוב התם זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, מה להלן פרה אף כאן פרה, ומה כאן פרישה אף להלן פרישה, מתבאר דדין פרישה בין ביוהכ"פ ובין בפרה ילפי' ממלואים, ופריך שם בגמרא ואימא צוה צוה דיום הכפורים דכתיב ויעש כאשר צוה ה' עשה.

וראיתי ברש"ש דפי' קו' הגמ' ואימא צוה דיוהכ"פ, דהכוונה, לפי דמבואר במדרש רבה פ' אחרי, בזאת יבא אהרן אל הקודש, אמר הקב"ה למשה לא כשם שאתה סבור, לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת לשנה כו' אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה, ומביא הרד"ל שם פי' הגר"א דאהרן חי' נכנס בכל השנה לפני ולפנים בכל שעה שירצה בסדר של קרבנות יוהכ"פ, ולפי' י"ל דכוונת הגמרא להקשות ואימא צוה צוה מיוהכ"פ דנילף דאהרן יהי' טעון ג"כ פרישה בכל השנה בכל עת שהוא נכנס בסדר הזה, ומלכפר ילפי' דטעון פרישה ביוהכ"פ, ומצוה ילפי' דין פרישה לאהרן אם נכנס בכל השנה, דהא לדעת הגר"א מותר לאהרן ליכנס בכל השנה בסדר הזה של קרבנות יוהכ"פ, ומיישב בזה הרש"ש קו' התוס' שם ד"ה ואימא, דהק' דאם נימא דצוה צוה קאי על יום הכפורים א"כ כל הני קראי למה לי, דהרי מלכפר כבר ילפי' דיוהכ"פ טעון פרישה, אך להג"ל ניחא, דאין קו' הגמ' דמקשה ואימא צוה צוה מיוהכ"פ קאי כלל על יום הכפורים, דדין פרישה ביוהכ"פ ילפי' מלכפר וקו' הגמ' דאימא צוה צוה קאי על כל השנה, דטעון פרישה אם נכנס שם בסדר הזה.

והנה מלבד שזה דוחק מאד לומר דצוה צוה דיוהכ"פ לא קאי על יוהכ"פ עצמו אלא על כל השנה, ולדידי' צ"ל דמה דקאמר הש"ס צוה צוה מיוהכ"פ אין הכוונה על יוהכ"פ עצמו, דהרי פרישה ליוהכ"פ ילפי' שפיר מלכפר, אלא דקאי על כל השנה, ומאי דקאמר הש"ס צוה צוה מיוהכ"פ הוא לאו דוקא אלא

15/08/2018 10:44

ולפנים ביוהכ"פ, אין אהרן נכנס שמה בכל השנה, ואם נימא הכי, א"א לפרש ויעש כאשר צוה ה', דאהרן נכנס מיד לאחר ששמע הפרשה מאהרן, ז"א דאהרן הי' צריך להמתין עד יוהכ"פ ולהכי פי' רש"י כשהגיע יוהכ"פ.

ויש להביא ראי' לזה מד' הגמ' שם דקאמר, רבינא אמר דנין עבודה תחלה מעבודה תחלה, מאי תחלה אלימא תחלה בכ"ג [דנין יום הכפורים שהיא עבודה ראשונה שחיסה בכהן גדול בקרבנות ציבור ביוהכ"פ ראשון מעבודת שמיני למלואים שהיא עבודה ראשונה שנעשית ע"י כהן גדול מעולם, רש"י] היינו קמייטא אלא עבודה תחלה במקום מעבודה תחלה במקום, וכי' רש"י: תחלה במקום יום הכפורים יש בו עבודה לפני לפנים שביום הכפורים הראשון היתה תחלה במקום שקודם לכן לא נכנס אדם שם לעבודה, ויום שמיני למלואים היתה עבודה תחלה במזבח החיצון. הרי מפורש דילפי' פרישה ליוהכ"פ מפני שאז תחלה לעבודה מפני 'שקודם לכן לא נכנס אדם לשם לעבודה', כמש"כ רש"י, והא לדעת הגר"א אין יום הכפורים תחלה במקום, הא גם קודם נכנס תחלה בסדר הזה, ומתבאר מכאן דיוהכ"פ הוי תחלה במקום וע"כ דקודם יוהכ"פ טרם שנכנס שם בפעם הראשונה לא הי' אהרן נכנס גם בסדר הזה, ואין לומר דיוהכ"פ תחלה לעבודה הכוונה על פעם ראשונה של כל השנה ואין הכוונה על יוהכ"פ ממש, ז"א, חדא דאין יום של כל השנה, גם אם אהרן נכנס נקרא יוהכ"פ, ועוד הא בכל השנה גם בשעה שנכנס בסדר הזה לא בעי פרישה כלל. ומוכח כדברינו דרק לאחר שאהרן נכנס ביוהכ"פ לפני ולפנים הי' נכנס אח"כ ג"כ בכל השנה, ואפשר דהכוונה תחלה במקום שמקודם לכן לא נכנס אהרן משום חיוב חובה של חובת היום, וזה שנכנס מקודם יוהכ"פ כסדר הזה אין זה מגרע במדה של "תחלה מעבודה", משום שנכנס לא בתורת חובה, דלא הי' עליו שום חיוב ליכנס. אולם הלשון משמע דלא נכנס מקודם כלל, וע"כ דקודם יוהכ"פ אהרן לא הי' נכנס.

שעה, ואמרי' דנין דבר, דהיינו יוהכ"פ, דאינו נוהג אלא פעם אחת בשנה. וע"כ מוכח מכאן, דאף אם כ"ג נכנס בכל השנה, אין שייך כלל לומר דיהי' טעון פרישה שבעה דפרישה היא משום קדושת היום, ויוהכ"פ כזה אינו אלא פעם אחת בשנה, דהא בכל השנה אם גם אהרן נכנס לפני ומקריב קרבנות דיוהכ"פ, אבל אין בו קדושת יוהכ"פ, דאין עיצומו של יום זה בכל השנה עת שנכנס מכפר כלל כמובן. דאי אמרי' דכל פעם שאהרן נכנס טעון פרישה משום דאין פרישה דין ביוהכ"פ אלא בקרבנות, א"כ גם בכל השנה שנכנס לפני טעון פרישה ושוב אמאי קאמר דאין דבר שנוהג פעם אחת בשנה, הא "סדר הזה" בלי עיצומו של יוהכ"פ משכחת הרבה פעמים בשנה בכל עת שירצה. ואפשר דכוונת הגמ' לומר דדנין דבר שנוהג פעם אחת בשנה, היינו דבו שבחובה, דביום הכפורים החובה ליכנס לפני בסדר הקרבנות אבל בכל השנה, איהכ"נ דנכנס לפני אבל אין שום חובה ליכנס לפני בסדר הזה, ומשור"ה קאמר הגמ' דבר הנוהג פ"א בשנה, דחובת כניסה לפני ולפנים אינה אלא פעם אחת בשנה.

וראי' עוד שם דמפרש ד' רש"י ויקרא ט"ז-ל"ד, ויעש כאשר צוה ד' את משה, ופי' רש"י שם, כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, וע"כ צריך לפרש כן, דהכתוב אומר ויעש אהרן, הא לא הי' עוד יוהכ"פ ולכן פי': כשהגיע יוהכ"פ עשה כסדר הזה, אך הרש"ש מפרש דכוונת הכתוב לא כפי' רש"י כשהגיע יוהכ"פ אלא תיכף כשא"ל משה הפרשה מיד נכנס אהרן לפני, דהא אהרן נכנס בכל שעה, ולא הי' צריך לפרש עד יוהכ"פ, עיי"ש. ומפורש בדבריו, דאהרן תיכף ששמע הפרשה משה הי' נכנס לפני לפני ולא המתין עד יוהכ"פ, שהרי "בסדר הזה" הי' נכנס בכל עת שירצה. ויש לפקפק ולומר, דאם דאהרן הי' נכנס בכל השנה בסדר הזה, זה רק אחר שכבר נכנס לפני פעם אחת ביום הכפורים אבל טרם שנכנס בפעם הראשונה לפני

[ד] וְהִנֵּה כַּעַת לֹא מֵנֹאֲחִי מִפּוֹרֶשׁ זִדְנֵרֵי רִצְנוֹ הִר"מ, אִם אֶפִּילוֹ נַעֲזוּדָת הַיּוֹם דּוֹדָא פִּסּוּל נִכְהֵן הַדְּיוּט לֹאֲהֲרֵן וּמוֹקָה כְּמִיב, מ"מ אִם כֹּהֵן הַדְּיוּט [ש] דִּינוּ כֹּזֵר קִינָל אוֹ הוֹלִיךְ דָּם הַפֶּר וְהַשְׁעִיר פּוֹסְלִין זֹדָא, אִךְ [ז"ע] אִם חֵיִז מִלְּקוֹת

כֹּזֵר, דִּנְאֻמֵּר כִּיּוֹן דִּהַמּוֹרָה הַקִּפִּידָה דּוֹקָא כֹּהֵן גָּדוֹל א"כ כֹּהֵן הַדְּיוּט נִחְשָׁב כֹּזֵר הַעֲזוּדָה עֲזוּדָה שְׂאִינָה תִּמְנָה, דְּחוּץ מִהּ שֶׁפִּסָּל אֶת הַעֲזוּדָה חֵיִז מִלְּקוֹת מִשּׁוּם זֶר לֹא יִקְרַע אֲלִיכֶם* [בְּמִדְבָּר י"ח, ד'], וְכֵן אִם זֶר עֲזַד עֲזוּדָה תִּמְנָה חֵיִז מִיִּתָּה זִידִי שְׂמִים עֵיִין ר"מ פ"ט מִזִּנְיָתָה הַמִּקְדָּשׁ ה"ז, אִי כֹהֵן הַדְּיוּט זִיוֹם הַכִּיפּוּרִים ג"כ דִּינוּ כֹּזֵר אוֹ לֹא רַק דַּעֲזוּדָתוֹ פִּסּוּלָה מִחֲמַת אֲהֲרֹן וּמוֹקָה, אֲכַל מ"מ לֹא הוּא כִּלְלָל זֶר כִּיּוֹן דִּהוּא עֲזַד תִּמְנָה. «וְלֹא שִׁיךְ אֲהֲדִירָה לֹאֲסִיכּוֹרָא קִמָּא, עֵיִין פִּרְשַׁת דְּרִכִּים זִדְרִךְ מִלְּמוֹתֵךְ [חֲלָק שְׁלִישֵׁי ד"ה וְנִרְאָה]». וְכִנְאֻמֵּת זִינְמוֹת ל"ג ע"ז גִּזִּי זֶר שְׁשִׁימֵשׁ זִנְנָת מוֹקִי לֹה זִנְחִיטָת פֶּרוֹ שֶׁל אֲהֲרֹן, וּמִקְשָׁה הֵא כֹהֵן הַדְּיוּט נִמִּי זֶר הוּא,

עֵיִין רִש"י שֶׁס' ד"ה אֶפִּילוֹ, נִרְאָה אִךְ לֹאֵן פִּסְקִינָן דִּשְׁחִיטָת פֶּרוֹ כִּשְׂרָה זֹזֵר [ר"מ פ"א מִפּוֹסְלֵי הַמּוֹקְדֵּשׁ ה"ב], אֲכַל נִפְקָא מִיִּנְה לִדְיִדֵן זִשְׂאֵר עֲזוּדוֹת שֶׁהוּא פִּסּוּל זֹזֵר כֹּהֵן הַדְּיוּט נִמִּי דִּינוּ כֹּזֵר גִּמּוֹר*. וְאַפְשָׁר לִהְיוֹת [לְעֵיל אוֹת א'] דָּלָל הַעֲזוּדוֹת שֶׁל יוֹם זֶה פִּסּוּלִים זִכְהֵן הַדְּיוּט, נִחְשָׁב לֹזֵר זִכְל הַעֲזוּדוֹת. וְל"ע זִדְנֵר זֶה, לֹאֲפִשָׁר דַּעַל שְׂאֵר עֲזוּדוֹת הַיּוֹם אִין חֵיִז כֹּהֵן הַדְּיוּט*, וְל"ע קָלָת. וְנִמְנֹאֲחִי זִשְׂעֵר הַמֶּלֶךְ עֲזוּדָת יוֹה"כ [פ"א ה"ב] שֶׁמִּסּוּפֵּק זֹה, וּפִלְפֵּל זִלְוֹרֵךְ.

[ה] «וְהִנֵּה נִרְאָה דִּהִיכִי זִנְחִיטָת עֲזַד הַכֹּהֵן גָּדוֹל וְאֲח"כ נוֹדַע שֶׁהוּא חִלָּל דִּהוּי כִּמוֹ זֶר מַעֲיָקְרוֹ, מ"מ עֲזוּדָתוֹ כִּשְׂרָה כִּמוֹ דִּדְרֵשׁ הַש"ס זִנְחִיטָת יוֹז ע"א מִקְרָא דִּזְכָּר ה' חִילוֹ [דְּבָרִים ל"ג, י"א] ע"ש. וְלִשְׁחִיטָת הִר"מ פ"ו מִזִּנְיָתָה הַמִּקְדָּשׁ ה"י, אֶפִּילוֹ נוֹדַע מַעֲיָקְרוֹ שֶׁהוּא חִלָּל וְעֲזַד עֲזוּדָה זִיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחַל לִהְיוֹת זִנְנָת מ"מ אִין עֲלִיו חִיוֹז כִּלָּל, דִּכְמוֹ לִדְיָדִיָּה מִהִנִּי זֶה לַעֲנִין שֶׁלָּא נִפְסָל הַעֲזוּדָה מִהֲאִי טַעֲמָא, הוּא הַדִּין דִּנְקִרָא לַעֲנִין

י.א. רבינו נמשך [כדרכו, ראה מבוא] אחר לשון הרמב"ם בהל' עבודת יוהכ"פ פ"א ה"א ש'נמצאו כל הקרבנות הקרבין ביום זה חמשה עשר וכו', ועל כך הוסיף רבינו שבתניבת "הקרבין" התכוין הרמב"ם למעט את שער המשתלח שלא נכלל בחשבון זה כיון שאינו קרב, וכ"כ הלח"מ שם. וראה במאמר הרח"ד שעוועל הפרדס שנה כ"ה חוברת א' סי' י', שמשום כך דקדקו הרמב"ם ורבינו לכתוב גבי שני השעירים "ועוד מביאין" ולא כפי שכתבו גבי פר' וב' אילים "ועוד מקריבין". י.ב. והוא נשרף בבית הדשן.

כה"ג
שעבד
ונמצא חלל

29/08/2018

בשולי המנחת

מ"מ לאו וחיוב דזר ליכא ביה, משום שאינו זר לגמרי⁶⁸. ועוד י"ל, שכוונת הגמ' שכהן הדיוט מוזהר שלא לעבוד עבודה זו, מחמת הלאו המיוחד שנאמר לכהנים שלא יתעסקו בעבודה השייכת לכהן אחר⁶⁹, ומ"מ אין לו דין זר⁷⁰. אך מלשון הראשונים⁷¹ משמע, שסוברים שיש בו לאו דזר גמור, ולפי"ז ה"ה כהן הדיוט ביוה"כ לדין דינו כזר לגמרי⁷². ואפשר דעל שאר עבודות היום אין חייב כהן הדיוט. וטעם הדבר, שכיון שכשר הוא לעבוד עבודת קרבן זה בשאר ימות השנה, אינו נחשב זר עליה אף ביום הכיפורים, שאיסורו לעבוד עבודה זו היום היא מחמת קדושת היום, אבל מצד עצמו הוא כשר לעבודה זו⁷³.

ובדברי רבינו מבואר שאף אם בשאר עבודות כהן הדיוט כשר ביוה"כ ואינו נחשב זר⁷⁴, מ"מ לענין העבודות שמיוחדות ליוה"כ וכשרות רק ע"י כהן גדול, נחשב כהן הדיוט כזר. אולם יש שצידד, שלמ"ד שהוא כשר לשאר עבודות, א"א שיהא לו דין זר לגבי עבודה מסוימת שאינו כשר לה, שהרי מ"מ ראוי הוא לעבוד גם היום בעבודות אחרות, ואין חל עליו דין זר לחצאין, ורק אם היום פסול הוא לכל העבודות י"ל שדינו כזר לגבי כולן⁷⁵.

הרמב"ם שם. 66. זבחים טו, ב. 67. אתוון דאורייתא כלל יט. והוסיף שם לדון לחייבו מיתה מטעם אחר, שאם יעבוד הכהן הדיוט בח' בגדים הרי הוא חייב מיתה מדין ייתור בגדים, ואם יעבוד בד' בגדים הו"ל חיסור בגדים מצד העבודה, שהרי עבודות יוה"כ צריכים ח' בגדים, ע"ש. וראה עוד ביד דוד זבחים כג, ב, ד"ה לעמידה. 68. שרשי הים הל' עיוה"כ שם. 69. ראה חינוך להלן סוף מצוה שפט, ובמנח"ח שם אות ג-ד. 70. הגר"ש קרליץ במוריה שנה טו גליון ז-י. ועי' מקדש דוד קדשים סי' טו אות ג. 71. רמב"ן ורשב"א יבמות שם. 72. שרשי הים שם. 73. חסד לאברהם שם. 74. וכן למה שצידד רבינו שאף להר"ה שהעבודות שבכל יום אינם כשרות ביוה"כ בהדיוט. מ"מ איז לו דין זר כשעבד עבודות אלו. 75. חסד

שאם עבד השני לאחר שנסתלק עבודתו כשרה ככהן גדול⁶¹, א"כ אם נאמר שרק המתמנה כשר להקריבה, הרי הוא מקריב מנחת חינוך זו אף לאחר שנסתלק כיון שא"א שיקריבנה אחר. חייב מלקות משום זר לא יקרב אליכם. השער המלך⁶² כתב, שיש לדנו כזר משום שזר הוא לענין עבודה זו, וביאר שמשום כך נקטה התורה לשון זרות, 'וזהו הקרב יומת', ולא כתבה שישראל הקרב יומת, לכלול בזה כל מי שזר בעבודה זו. אמנם יש שכתבו, שלא נחשב זר לחייבו מיתה⁶³. וכן מבואר מלשון הרמב"ם⁶⁴ שפסול זר הוא במי שאינו מזרע אהרן הזכרים, וא"כ כהן הדיוט אינו נחשב זר אף לעבודה שאינו כשר לה⁶⁵. ויש שתלה ספק זה במה שנחלקו⁶⁶ אם מקור פסול זר הוא ממה שנאמר 'ולא יחללו' וזר העובד מחלל עבודתו, או ממה שנאמר וזר לא יקרב אליכם, שאם תלוי האיסור במה שמחלל עבודה, אף כהן הדיוט בעבודת יוה"כ נחשב זר כיון שמחלל עבודה, ואם האיסור משום זרות אינו עובר באיסור זה כיון שסו"ס אינו זר⁶⁷.

דינו כזר גמור. יש לדחות הוכחה זו, ד"ל שכוונת הגמ' שם שאסור לכהן הדיוט לעבוד עבודה זו ונחשב כזר עליה משום דבעינן דוקא כהן גדול, ומוזהר בלאו הבא מכלל עשה, אבל

61. כן מבואר ברמב"ם הל' עבודת יוה"כ פ"א ה"ג שדינו ככהן גדול אף לאחר שנסתלק, אלא שאינו עובד. 62. הל' עיוה"כ פ"א ה"ב, הובא בדברי רבינו להלן. 63. בית ישחק ועיני דוד הל' עבודת יוה"כ פ"א ה"ב, חמדת שלמה יבמות לג, ב (טו-א ד"ה ולפי"ז נ"ל), שמחת יאודה סי' קלו ד"ה וראיתי (קסב-ב), עי"ש ראיותיהם. ועי' מעשי למלך הל' כלי המקדש פ"ג ה"א ד"ה ואמנם, שתלה זאת במחלוקת ר"מ ור"י בכריתות ו, ב האם סך משמן המשחה לכהנים חייב משום אשר יתן ממנו על זר, כיון שעתה זרים הם, או פטור משום שבעינן זר מתחילתו עד סופו. וע"ע חסד לאברהם תנינא בחי' על הרמב"ם הל' עבודת יוה"כ שם. 64. הל' ביאת מקדש פ"ט ה"א. 65. חמדת שלמה שם. וראה להלן מצוה שצ אות א מש"כ רבינו לענין נשים כהנות עפ"י דברי

דבר אחר ארץ המוריה אמר רבי יהושע בן לוי הארץ שהצדיקים נד' מורים מתוכה ונוזרים על הקב"ה והוא עושה שנאמר (ד"ס א' כ"א) (לז) (ג) ויפול דוד והוקינים מכוסים בשקים על פניהם. ד"א ארץ המוריה (כ"א) אמר ר' יהודה בר אבא פגית מוריה אמר לו להיכן הוא אמר לו לארץ שאני מראה אותך. ד"א ב' מוריה אמר לו רבון העולמים וכי כשר אני להקריבו (לח) [כנ] כהן אני. שם כהן גדול שיבוא ויקבלו ממני אמר לו הקב"ה כשתגיע למקום אני מקדשך (לט) ועושה כהן אותך. ג' (ס) מהו מוריה כס' תאורתו של י' שם אליפיה כמה ד"א (ויקרא כ"ז) לא יחליפנו ולא ימיר אותו. ד"א מהו המוריה א"ר פנחס בארץ ה' (ט) (מא) שמורותיו של עולם לתוכה שנאמר (תלכים א' ע') והיו עיני ולבי שם כל הימים (סב) ואף המקום מרות הוא על כל המקומות (ד"ס א' י"ג) (סג) ויעל דוד וכל ישראל (כז) בעלתה. ד"א מהו המוריה א"ר שמעון בן יוחי בארץ (סד) (ז) [כנ] שהיתה י' כח מקושטת כנגד מוצח של מעלין (שמות י"ט) (מה) או ירה יירה. (מו) דבר אחר הארץ שקטורת הסמים קריבים בתוכה (שיר ד' ו') אלך לי אל הר המור (נ) [כז] משום רבותיך דברה מיד (בראשית כ"ב) וישבם אברהם בבוקר ויתברש את תבורו ויקח את (מו) שני נעריו עמו י' וקוראה ויורד הלך ביום הראשון ה' והלך כל היום כיון שלא ראה כלום י' חזר לאחוריו

(נוסחת הגרמ' ז' א' פליי' מורי' ב' המורי' ג' ד"א. ד' חבת שם ליחא. ה' שמרותו. ו' מקושטת. ז' וקורא וילך הלך. ח' הלך כל היום. ט' הלך לאחוריו ;

זרע אפרים

ביאור

עליהם כן מצול מזהמ"ק כמ"ס בתלמים שאלמר שלמה בנית בית זבול לך וכס"ג אמרינן ברי"ס בשביל שפסעו ידיהם בזבול עיין שם : (לז) ויפול דוד כו' בסוף שמואל בעת שהי' הדבר וכס"ב ויאמר ס' למלאך סוף יאך : (לח) וכי כהן אני נא יש שם כהן גדול שיבא ויקריבנו : (לט) ועושה אותך כהן במד"ר איתא כבר מניחך כהן שנאמר אחס כהן לעולם : (ס) ד"א מהו מורים תמורה על שם הלויין כל"ל ואפשר ש"ל תמורה שלו שחלפו ור"ל שרמו לו על העמיד שלא יסיה נקרב רק השם יסיה קרב תמורתו ויהי' חלוטיו : (מא) שמרותו של עולם בתוכה ר"ל ארון העולם שרי בחוכם (וזמדרש איתא אחר ר"ס לאחר מרותא דעלמא וסירש במ"ס שם ששררות יולא משם כמ"ס שרתי במדינות וליתא וסעיקר כמזואר ככאן) : (מב) ואף המקום מרות הוא כו' ר"ל אדנות יש למקום הזה על שאר מקרא הוא (בדס"א י"ג) שכלך דוד לסביא את הארון מצעלי יכודס הוא קרית יערים אל עיר דוד וכיון שדוד וכל ספס הסכינו לסעלות הארון משם אל עיר דוד בזה הראש שציר דוד יש לה מרות וחשיבות על שאר מקומות : (מד) שסימס מקושטת ר"ל מתוקן ומיוסס להקרי' עלי' : (מה) או ירה שסור לשון השלכם מלמעלה למטה וכן קרי ליה תמורה המקום הזה נשחלשל למטה ממזבח של מעלה : (מו) ד"א משום רבותינו אמרו הארץ מקבוצת כו' אל הר המור מיד וישבם כו' כל"ל עיין במד"ר על דרש זה רבנו אמרי לשטוס הסקמורת כו' ע"ס : (מו) שני נעריו עמו הלך ביום כו' כל"ל :

א"ס

הנחות ופי' מהר"ו

שם וכלן שסירש חכמי מורי' לשון מורס כהן ועל זה מביא לראש פסוק או ירה יירה : (כד) שסצדיקים מורים ונחמים על הקב"ס פירוש ע"י ספסל וכמ"ס לקמן פרשם מ"ס סימן ג' כיון שראש הקב"ס שמואל ומלעטר על בית המקדש מיד שלם אללו נד סגביא וסראש לו את מקום בית המקדש וכו' וזוהי מה שכתוב ככאן : (כס) תמורתו של שם חלוטיו כל"ל : (כו) שמדוהו. פי' לשון אדנות : (כז) בעלמס יסמן למש מדכתיב בעלמס קריב יערים. ופירוש שקריס יערים סיס בעל וארון על שאר סגביא בעבור ארון אלסים אשר סיס שם וכן סר כמורים. מקרא ו' כמ"ס מרסס ומלעטר כעבור ארון אלסים מקום ססגינס : (כח) מקושטת ודרש מורי' לשון מורס ככאן : (כח) משום רבותינו

פירוש הרד"ל

[כ"א] אר"י בר פדיוס מוריה אל כל"ל : [כב] כהן אני או יש שם שם (כ"ל שם בן נח) כה"ג שיבא כל"ל : [כג] שסיסה מקושטת כו' שלמעלין. פי' מורס כנגד החללנה והקרבנות שמעלין שם מורס אותו ומעלה למזבח שלמעלין. וכדפי' הספרס כפנים או ירה יירה פי' שמחורגס וכן קשטת יקשט ע"ס קשט כ' : [כד] משום רבותינו ודבר זה כל"ל ופירוש הדבר הזה דרש שקמרה בסמים כו'

אוצר החכמה

הידיעה שהוא המזבח שהקריבו בו קין והבל, הוא המזבח שהקריבו בו נח ובניו.

אוצר החכמה

שצו אמר יצחק לאביו, אבא, קשור שתי ידי ושתי רגלי שלא אכעט אותך, ונמצאתי מחלל מצות (שמות כ, יב) "כפר" את אביך, (ולעיל אות שצג, שלא אראה המאכלת ואפסל מן הקרבן) ועשה כן, שצח וכבהן גדול הגיש את מנחתו ואת נסכו, והקדוש פרוך הוא רואה את האב מעקיד בכל לב, והבן נעקר בכל לב, שצט ומלאכי השרת צועקים ובוכים, שנאמר, (ישעי לג, ז) "הן אראלם" צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון וגו', אמרו לפני הקדוש פרוך הוא, רבוננו של עולם, נקראת (שמות לד, ו) "רחום וחנון", מי שרחמיו על כל מעשיו, רחם על יצחק שהוא אדם וכן אדם נעקר לפניך בבהמה, (חללים לו, ז) "אדם ובהמה תושיע ה'". ר' יהודה אומר, בין שהגיע החרב לצואר פרוץ ויצאה נשמתו של יצחק, ובין שהשמיע קולו מבין שני הפרוכים אל תשלח ידך אל הנער, חזרה נפשו לגופו, והתירו ועמד יצחק, וידע יצחק שפך עתידים המתים לחיות. ופתח ואמר, פרוך אתה ה' מחיה המתים.

ת יתיב רב אחוריה דרבי חייא קמיה דרבי, ויתיב רבי וקאמר, מנין לשחיטה שהיא בתלוש, שנאמר, וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. מדכתיב "ויקח" משמע שהוא תלוש ואינו חסר אלא לקיחה אמר לו רב לרבי חייא, מאי קאמר היכי יליף טעמיה מהכא אמר לו וי"ו דכתיב, ואופתא קאמר, כלומר טעם שאינו נכון קאמר כמו שכותב אות וי על חתיכת עץ, שאין האות ניכרת בה מפני שיש בה הרבה חריצין, ור' חייא לטעמיה דמכשיר שחיטה במחובר, ראה להלן אות תב והא קרא קאמר, קרא זריותיה דאברהם קא משמע לן שחש ונזהר שמא לא ימצא צור אפילו מחובר, לכן הביא עמו מאכלת.

תא בפעם ששלח אברהם אבינו את ידו ליקח המאכלת לשחוט את בנו, פכו מלאכי השרת, שנאמר, (ישעי לג, ז) "הן אראלם צעקו חצה" מלאכי שלום מר יבכיון חצה פתיב, חיצה היא פידיה למפס ית בריה דבר חיצוני הוא, וכנגד טבעו של עולם שהאב ישחוט את בנו מה היו אומרים המלאכים (שם ח) "נשמנו מסלות" האם זה נכון שאין אברהם מקבל את העוברים ואת השבים, וראוי שתעמוד לו זכות זו שלא ישחוט את בנו. (שם)

מקורות וציורים

שצו. פדר"א פל"א.
ילקוט לעיל אות שצג.
שצח. פדר"א פל"א,
וראה לעיל אות שמ,
שנב.
שצט. פדר"א פל"א.
ילקוט לעיל אות שצה.
ת. חולין טז,א. זבחים
צז,ב. מנחות פב,ב.
בר"ר נרו, הובא להלן
תב, וראה אות תג.
תא. בר"ר נא"ה, לעיל
אות שצה.

מוסף ילקוט

פסוקי וישלח אברהם
את ידו. ויקח את
המאכלת לעיל אות
שנו. צו סוף רמז תקט.
ואתחנן רמז תתלו.

ילקוט מפרשים

שצח. מהר"ל גתיכות
עולם ח"א עמ' קז.

זית רענן

שצח. ויבן וכו' וכבהן
גדול הגיש את
מנחתו, צריך עיון
מנחה ונסכים מאן דכר
שמיה, ואין לומר משום
דאין עולה בלא מנחה
ונסכים, דהא צריך
להקריב העולה תחילה
ועדין לא הקריב יצחק,
ויש לומר דמשום הכי
הגיש מנחתו ולא קאמר
הקריב, והא דקאמר
ככהן גדול משום דקשה
כיון שיקריב את יצחק
יהיה אונן ואם כן יאסר
להקריב אחר כך מנחה
ונסכים, לזה אמר ככהן
גדול דכהן גדול מקריב
אונן.

של זהב. בפרק אמר להם הממונה (יומא דף ק"ז). מונצו המלך עשה כל דיות הכלים של י"ה של זהב ומ"ש אפילו שערי העזרה מחפין אותם זהב אם מלאה ידם. בפ"ג דמדות (משנה ג') כל השערים שהיו שם נשמתו להיות של זהב חוץ משערי נקנור מפני שנעשה בהם נס: **ב אין** עושין כל הכלים מתהלתחן וכו'. בחסין' פרק שני דמגילה: ומה שכמד וכלי גזזה

ה ברזל' אחר שנבנית במזבח
פסולה
המזבח
ובחנו.
במפה.
שמא

השנת הראב"ד
*ומלבנין את המזבח וכו'.

א"ל ובסעין' אוחו לא היו
סדין אוחו אלא בכפס' של עץ
וכן מכל העצות ומכל השטות
שכן קדש:

עד שלא נשחטם בהם גזרו רשאי להשתמש בהם
הדיוט וכו'. שם *גני' העושה תמיד ומטפחות
לספר: אבנים וקורות שחצבהו מתחילה ל'לבה'
וכו'. אם צננים וקורות שחצן מתחילה להדיט
אין צונין אותם בהם היום ומשמע לרבינו להדיט
היוני צים הנמקת ולגני הר צום הדיוט קרי ליה
ויש לתמוה מי דחקו לרבינו לפרש כן ולמה לא
פירש להדיטו משם קאמר ואפשר לדוכתא
לאתריא איתיה בהדיא:

פ"ב א המזבח מבנין ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם. בפרק קדשי קדשים (דף כ"ב:) ג' נביאים עלו עמהם מן הגולה אשר שהעיד להם על מקום המזבח וכו'.

ב' ומסורת ביד הכל וכו' עד בשנבדא.
בפרקי רבי אליעזר וצמדדרשות.
ומה שכתב ומשם נבדא צ"ל צפסוק ויילך
וצירושלמי דלויור פרק כה"ג:

הקטורות וכל כלי שרת אין
נכלב. ואם עשאוהו של
זכוכית פסולין: ימ' היו
בדיל ואם העשירו
והשפידיו והמנרפות

קומתו דברים ככתבן דברי רבי יהודה ר"י ויסי
אומר נאמר כאן רבוע ונאמר להלן רבוע מה להלן
גובהו פי שנים נאמר אף כאן גובהו פי שנים
נאמר ויסי א"ל רבי יוסי והלא כבר נאמר ואם
קלעי החצר ואם מסך שער החצר אשר על המשכן
ועל המזבח מה משכן ו' אמות אף מזבח ו' אמות
וכו' ומה ת"ל וג' אמות קומתו משפט סובב
למזמלה ופירש"י משפט סובב למזמלה עד מקום
הקנינות ולמזמלה הימני ו' אמות וגובה הקנינות
אמה הרי עשר וידוע להלכה כרבי יוסי לגבי רבי
יהודה ועוד דסמך גמרא צפרק שמי הלחם (מנחות
דף ס"ז:) כרבי יוסי ופירש"י וג' אמות קומתו
במזבח

ביותר. ואין משניך אותו
ש. שנאמר זה מזבח לעולה

חַק אֲכִינוּ שְׁנֹאמַר וְלֹךְ לָךְ
בֵּית יי' בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמְּזוּרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אֲבִיהוּ אֲשֶׁר
שֶׁהַמָּקוֹם שִׁבְנָה בּוֹ דָּוִד וְשִׁלְמָה הַמְּזוּבָה בְּגִזְרֵן אֲרוֹנָה הוּא
קוֹם שִׁבְנָה בּוֹ נָח כְּשִׁיצָא מִן הַתִּיבָה. וְהוּא הַמְּזוּבָה שֶׁהַקְּרִים
נִבְרָא. אֲמָרוּ חֲכָמִים אָדָם מִמָּקוֹם כִּפְּרָתוֹ נִבְרָא: ג' מִדּוֹת הַמְּזוּבָה
לָהּ כַּעֲיֵן מְזוּבָה שְׁעָתִיד לְהַבְנוֹת עֲשׂוֹתוֹ וְאֵין לְהוֹסִיף עַל מִדָּתוֹ
חֹד הָעֵיד לֵהָן עַל מָקוֹם הַמְּזוּבָה. וְאַחַד הָעֵיד לֵהָן עַל מִדּוֹתָיו.
פ"פ שֶׁאֵין שֵׁם בֵּית: ה' מְזוּבָה שְׁעָשָׂה מֹשֶׁה וְשְׁעָשָׂה שִׁלְמָה
חֹד מֵהֶן. זוֹה הַכְּתוּב בַּתּוֹרָה וְשִׁלֵּשׁ אֲמוֹת קוֹמָתוֹ מָקוֹם הַמַּעֲרֵכָה
בְּלִבָּהּ

למלך

וב"ש רבינו ראב"י הר"ב ועודות שנפגמו נגנזים ואין להם פירון. כמב מין דהכי אימא במוסמאח.
ונראה דיש להכריח דין זה מתלמודא דר' מההיא דלמתיין בפ"ד ע"ז" (ד"ב: ד"ב: דלגני מונח
שקטום ואתיין וסגנום וקטבו בגמרא דלמתיין גמון ולבשריהו ויטקין מחלין מרש דבאוי הם פרישין
ותכללו ויטקין דמיון ששגמם הם בניה לאו אורה דרעא לשממם הם היעוט. הוי הדינר מנואר דלף
שלאו לחלין פ"ה אסור להדיטו לשממם הם וא"כ השטם דנגזים ואין להם פירון הוא מהאי עממא
דאסור להדיטו לשממם הם. וליכא נגזים דהיינו דלאו לחלין ביה פירון ומש"ה אסור להדיטו
לשממם הם אבל כל שפושם כדכר אחר במקום הקודש מותר להדיטו לשממם הם. הוי
לימא דמיון דמן היין דבר ילאו אורה וי"ה לאו ע"י פירון או בלא פירון אורה דרעא ועוד
אימא חתקי דלמתיין יפדו אותם. הרב שבע שבע עממא ערופים דלמתיין דלף אין
המונח בלא פנימיה כ"י ומבא גמון ויטקין לחלין בין קודם שיקודש ביה למונח ערופין חתקי בין לאחר
שיקודש ע"כ. דהאי דעלה דעלה הרב לומר דלאסור או בלא מניח עליהם כדכר אלא שבדנין שבע
הקודש למונח אבל שבדנין לא יקודש ע"כ שהנוק עליהם ברזל מוטרם ברזל. וזו אינו נראה כלל
דלאסור אינו שבע עממא כדכר כ"י כל שבע עממא כדכר כ"י כל שבע עממא כדכר כ"י
זו ודעילה במעילה על המונח לוקח. נמנימלח (אשר) לא מעלה שיהיך עקב גדל גורל וגורל גדל
עקב והיי אימא שישלמי פיק קמא דכריתו הלכה א' מו אימא נמנימלח אין לי אלא
עליה

מז אבן שנפגמה וכו'. צפ"ד למדות נפגמה אחת מהן היא פסולה וכולן כשרות ומשמע לרבינו דה"ה לנגע זה כחול: ומלבנין את המוכח פעמים בשנה וכו'. שם.
כחז הראב"ד וכן מכל העורות והלשונות שהן קדש עכו"ל. ויש להקשות שכבר כתבתי בסמוך שאני הסיכל והעורות אע"פ שהן שלל ימים הרי הם פגם מותר להניף עליהם בזה שהרי לא אסר הכבוד הברזל אלא ענף ענפי המזבח והעורות אף שהם כפנים בכלי ברזל ואע"פ שאין מתקנים אותם בפנים בכלי ברזל כדכתיב ומקרות והברזן כל כלי ברזל לא נשעו בבית הבעלותו וכו' נלשות מלאכה בהם בכלי ברזל בענין ששמענו שהברזל אכל לנגע בהם ברזל אפי' בפנים אין בכך כלום:

יז אין ערשיין מדרגות למבוכה. פשוט הוא.
 "ומ" אלא בונים כח' חל בדרומו מן
 מבוכה וכו' הוא הנקרא כבש. כח' מדרס מן
 כבש היה לדרומו של מבוכה ופסדן קדשי קדשים
 (דק כ"ב) מייתי לא מן מקראי. ומ"ס והעולה
 בתעלות על המבוכה לוקא. פשוט הוא:

ובן הנותץ אבן אחת מן המובח וכו' לוקה שנאמר ונתצתם את מובחותם כו'. כסופי מניין לנותץ אבן אחת מן ההיכל ומן המזבח ומן העשרות שהם בל"ח מ"ל ומתחתם את מובחותם לא מעשין כל לה' אלהים ואין לתמוה על דבינו שכתב אז מן ההיכל או מבין האולם ולמזבח דמשמע דוקא הוה אבל עזרות לא שמעך על מ"ש בפרק ו' מ"סודי התורה שהם עיקר דין זה. ולשון וכן שכתב דבינו אינו מדויק. ומ"ש דרך השמטה כלומר שאם נותץ כדי לתקן ודאי שרי:

וַיַּח הַמְנוּרָה וּבִלְחָה וּבִי אֵין עוֹשִׁין אוֹתֶם
 אֵלֶּא מִן הַמְתַּבֵּת בִּלְבַד וְאֵם
 עֲשָׂאֻם שֶׁל עֵץ וּבִי, בִּפְרָק הַקוֹמָת רַבָּה (מַמְנוֹת
 דָּף כ"ח:). מִנִּי רַבָּה וּבִי מְנוּרָה הִיטָה בִּלְחָה
 מִן הַעֲשָׂה וּמִן הַהֵבַד עֲשָׂאֵה שֶׁל כֶּסֶף כִּשְׂרָה שֶׁל
 עֵצֶם שֶׁל אֶבֶר וְשֶׁל גִּיטְמִרִין רַבִּי פוֹסֵל רַבִּי יוֹסִי
 דְּבִי יְהוּדָה מְכַשֵּׁר שֶׁל עֵץ וְשֶׁל עֶשֶׂם וְשֶׁל זְכוּמִית
 נְרִי הֵבֶל פְּסוּלָה וּפְסָק רַבִּינִי כִּרְיִי בִּי יְהוּדָה
 מִשּׁוֹם לְדִוְחָא הָתֵם בְּרִייתָא סָתֵם דִּקְתָּנִי מִשְׁאֵר
 מִינִי מִתְּכֹת כִּשְׂרָה וְשַׁעֲרִי דְמִיִּיִּי הָתֵם בְּרִייתָא
 אֲחֵרִיתִי דִּקְתָּנִי כְּלִי שֶׁרֵם עֲשָׂאֵן שֶׁל עֵץ רַבִּי פוֹסֵל
 וְרִבִּי בִי יְהוּדָה מְכַשֵּׁר פְּסָק רַבִּינִי לִפְסוּל מִשּׁוֹם
 דְּמִשְׁמַע הָתֵם דְּרִכִּים פְּלִיגִי עֲלֵיהֶם דְּרִבִּי בִי יְהוּדָה
 בְּהֵא, וְרִבִּי יִצְחָק הֵקֵל עֲנִיִּים עוֹשִׂים אוֹתֶם אֲפִי
 שֶׁל גִּדּוּל רַבָּה וְשֶׁל הַעֲשִׂירִי עוֹשִׂים אוֹתֶם שֶׁל זֶכֶד בִּפְרָק
 הַקוֹמָת רַבָּה וְשֶׁל בִּפְרָק שֶׁל הַלְלָמִים (דָּף מ"א).
 [וְכֵן עוֹד בְּרִבִּי (דָּף כ"ז):].

יש אפילו המזדקנות והשפודין וכו' אם יש בהם כבוד עושים אותם מקומו למקומו

לְיִשְׂרָאֵל. *וּבִמְקֹדֶשׁ נַעֲקֹד

אל ארץ המוריה ונאמר בדברי הימים ויחל שלמה לבנות את
הבית במקום דויד בגרן ארנן היבוסים: **ב** ומסורת ביד הכה
המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק. והוא ה
עליו קין והבל. ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם
מכוונות הרבה וצורתו ידועה איש מאיש. ומזבח שבנו בני ה
ולא לגרוע ממנה: **ד** ושלושה נביאים עלו עמהם מן הגולה.
ואחד העיד להן שמקריבין על המזבח הזה כל הקרבנות א
ושעשו בני הגולה ושעתיד להעשות כולן עשר אמות גובה כל
א סמ"ג עשין קס"ג: * [מ"ל ש"ל במקום המזבח]

משנה

העוף והחיה היתה כמות שכתבנו שהעטם הכולל כולל כל העשין הפרטיים אבל אינו כולל לא מעשה אף
קשה לי מה שכתב רבינו בעשריו שורש "שם שכתב שאין ראוי לנמות חלקי המלכות המהמלכותם שאלה הניין
בעצמם כל חלק וכל חלק צפוי ויורד כל זה אחר היעו כי המלכות היא המנוח וראוי לנמות כל
חלק וחלק מחלקי המלכות מזה אלא אם הם צויים כוללים מיני הקרננות כולם ולא יתיחדו בזמן וזאת
המין או ראוי שימנה כל צווי המלכות בעצמה על פי שאינו כל חלק מחלקי המלכות הקרנן
המקריננות כמו והוריו מהקריב קרנן בעל מוס לא צוויים שיהיה נצויה ונצויה בלתי מחסור וכן
הוא אמרו וצוים השמיני והאלה צויהם כל קרנן והוא אומר על כל קרנן מקריב מלה והוריו
המשינויו את השבית מלה וכן שכל אחד מלה הניינוהו וצויהם בעצמה כי אם אין מהם גם אחד
חלק מחלקי המנוח מלה וכל המלכות קרנן מיוחד אלא צוין כוללים כל קרנן כמו שנבאר במנוחה אדם
ע"כ והנה לפי דרכנו לא היה צריך רבינו לאזהרת לא מעשה מהקריב בעל מוס וכן לאזהרת שלא נשכח
מלה מלה שחלקו שמה ששנה את אלו היה מוסם הם צוויים כוללים כל מיני הקרננות שאף אם
הם צוויים אלו מיוחדים בזמן מחלקי הקרנן ראוי היה שימנה אלו האזהרות על פי שחלקי המנוח כולל
כי אם העשין הפרטיים אבל לא האזהרה וכמו שכתבנו שפסח שם רשע מודה שזה וכן שכתבנו אלא
שרצה לחם טעם כליו היינו כולל צויהם וכן לאמרת שם רשע שפסח שראוי אמרנו שפסח הם צוויים
כוללים כל מיני הקרננות ואולי לאזהרה ל"ת מלך העטם שכתב רבינו כי טעם אחד בדבר וכו' שכתבנו:

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד

מיהו דלחך ודאי קשירה ממש ה', שהרי לא היו שם אחרים שיאחזוהו, ואזכרה כיון שהיה עסוק בדיו בשמיטתו, לא היה יכול לאחוז בדיו: (נז) ועקדו בו' והעריך את האש בו' והעריך אותו בו'. הנה סדר המקרא וערך את העלים ואח"כ ויעקד וישם בו' (וכן הוא ודאי

בסדר התמיד עריכת העלים שהוא סידור המערכה קודם הרבה לעקידת התמיד, וסדור המערכה חתן בפ"ג דתמיד והעקדה בפ"ד, ובפ"ג שם חתן זה שוכה בשמיטתו מושכו לבית המטבחים, לשון מושכו משמע ודאי שלא היה עמיד עדיין ומהלך ברגליו, שאם היה קשור לא היה נמשך אחריו והיה צריך לישאט, ולפי' הרמזים שלא היו קושרין אותו כלל רק אחוץ בדיו ורגלו, א"כ ה' זה כשהוא כבר על גבי המטבחים בשעת שמיטה ממש ולא קודם). ומ"ש כאן תחלה קשר דיו ורגליו ועקדו, נראה שהוא ליישב

קושיית האגדה דבראשית והפסיקתא ויחמך היכן היה כשנה המזבח וערך העלים, ולמה לא סייע בהן, (ובלוקט שיהם מביאין את האזנים האש והעלים בו'), לכן מפרש שקשרו תחלה ע"פ נקשת יחמך, לכן לא היה יכול לסייעו (ולא הזכיר הקשירה קודם בנין המזבח, ש"ל דהפס"א לא קשיא לי' על הבנין במזבח שלא סייעו יחמך, כי י"ל כיון שהיה טעון משא העלים על גבו לא היה יכול לסייע, אבל בעריכת העלים, כיון שפרק משאו מעל גביו, היה יכול לסייע, לכן מפרש שקשרו תחלה (ופי' ויעקד את יחמך בנו שכבר עקדו), ומ"ש כאן והעריך אותו עליהם הוא פי' וישם אותו על המזבח שהעריכו ושמו בסדר הגאון: (נז) את האש ואת העצים. כאן לא נזכר במקרא עריכת האש כלל (וי"ל לפשוטו, שלאחר שמיטה כשהי' מתחיל להקריבו היה אז דעתו לערוך האש), רק דס"ל שעשה כסדר ודין הקרבן דכתיב ונתנו וגו' אש על המזבח וערכו עלים על האש, ודרשין בתורת כהנים עלים על האש ולא אש על האש:

(מ) ונתן רגליו עליו. היינו כדמפרש ואזיל להלן את ארכובותיו בו' וגרסינן כאן רגליו לשון רבים, וכן הוא בשוחר טוב סוף מומור כי' (והוא מועתק שם מלשון הפר"א): (מא) בדי שלא תבעט. בשוחר טוב אין מסיים זה, וכאן דגרס לי', אין לו מונן, שהרי כבר אמר שקשר ליחמך ידיו ורגליו משום פשיעותא דהיינו שלא יבעט וכמס"ל אות ל"ה בשם התנא דבי אליה, וצריך לדחוק דתרחי ענד קשרו וגם נתן רגליו עליו שלא יבעט שהנפש חלופה (ובפרט לפמס"ל אות ל"ד בשם הראב"ד שנקשרת ב' ידים וב' רגלים יכול לפרסם): (מב) ואמין את זרועו ואת שתי ארכובותיו עליו. בשוחר טוב שם לא הזכיר זה, ולגירסא דהכא צריך לדחוק דהאי ב' ארכובותיו והוא פי' ונתן רגליו עליו כמס"ל, ויקשה למה הזכירו ב' פעמים, ואם נמחקו תיבת שתי י"ל דגרסינן ואת ארכובותיו לשון יחיד ולעיל גרסינן את רגליו ג"כ לשון יחיד, וקאי חדא על רגל ימין וחדא על רגל שמאל, וכל זה מנאר לשון וישם אותו שפירשו והעריך אותו וסדרו בסדר ערוך כמס"ל סוף אות ל"ח ומפרש ואזיל הסדר, כלומר שלא הפיל אצבעה דבר מכל מה שעושין לקרבן, ולא מנעוהו רחמי אב מאומה: (מג) ושלח את ידו וצקח בו'. מזה סיוע למס"ל אות כ"ד שהמאכלת טמן בדיו (ואח"כ כשנה המזבח וערך העלים הטמינה שם באיזו מקום מכוסה מהעין) שלא יראנה יחמך, ולא

היתה מזומנת אללו, והוצרך לשלוח (לפשוט) ידו לקחתה ממקום אשר הטמינה שם, שאל"כ הול"ל ויקח את המאכלת למה לי למכתב וישלח את ידו: (מד) ובכיהן גדול הגיש בו'. הא דנקט כהן גדול י"ל שרומז למ"ש בפסיקתא שם שאמר אצבעה לפני הקב"ה וכי אני כהן והלא

שם בן נח כהן גדול וא"ל הקב"ה אחת תמורתו וחליפין שלו שנעשים כהן גדול תחתיו, (ועיין נדרים לז:). ומשמע שאז כל שהיו משמטין בדורם צכהונה היו נקראים כהנים גדולים, (ועיין באגדה בראשית ר"פ מ"ג) וכן בירושלמי פ"ק דמגלה ריש הלכה י"א אמרו על גדי עשו החמודות שהיה משמש צכהונה גדולה. וביה רענן כאן כחז שמפני שכשהיה שוחט את יחמך בנו היה אצבעה נעשה אונן עליו והיה אסור להקריבו עוד לכן עשאו כהן גדול שכהן גדול מקריב אונן ע"ש. ואין

נכון דברפ"ג דזבחים [מז] תמרינן דלמא אונן שרי בצמה, ופשיטא שכל אלו המזבחות דין צמה היה להם. גם ציקר הדבר אם שיך צכאן איניות הדבר ז"ע, דכיון דאצלות ודאי לא היה כאן וכמו בהרואי סנהדרין דמתן בסנהדרין [מז]: דאין קרוביהן מתאכלין עליהם שנהרגין בדין תורה, וכל שכן כאן שזוהי ה' על זה, ואע"פ ששינוי שם אבל אוננין שאין איניות אלא בלב, נראה ודאי דהיינו איניות דרבנן, אבל איניות דאורייתא אינה שייכא כי אם במקום שיש אצלות ויא, וכמו שנראה מלשון הרמז"ס בפ"ג מה' ביאת מקדש, ולפ"ד הרמז"ן בפירוש התורה פ' שמיני ע"פ התורה כהנים שהוראת שעה היה במיתת בני אהרן להחשיכם בהרואי סנהדרין שצאין ושאלין בשלום בו', א"כ ממה שנהגה בהן דין איניות דאורייתא, שלכן שרפו שעיר

החטאת, מוכרח שנהג איניות דאורייתא בהרואי סנהדרין ע"ש, (ולפי מ"ש הריקאנטי' כאן שהעקדה היה צוה"פ, א"כ מקום לומר שלכן אמר ככהן גדול, דוגמת כהן גדול העובד צוה"פ שכל עבודתו שבו ביום אין כשרות אלא בו, עיין צוה"ה ורמב"ן ריש יומא). אלא שבאמת אין דבר זה מוסכם שהעקדה היה צוה"פ, כי באגדה דווקא פכ"ט אמרו על תשרי ירחא דשזעמא שבו נשבע לאצבעה אצינו, משמע שצדק תשרי היה העקדה שאז נשבע לאצבעה אצינו, אבל באגדה דשמות פט"ו אמרו שהעקדה היה (בפסח) [צניסן] ע"ש: (מה) הגיש מנחתו ונסכו. הכין המנחה והנסך שיהיה מוכן לו להקריבו לאחר העולה [זית רענן], ומקום לפרש שעל יחמך עצמו קאמר שהיה נחשב כעולה עם המנחה והנסך (ועיין מש"ל פכ"ט אות ע'), וכן נראה שהרי לא נזכר כאן בתורה כלל שהכין מנחה ונסך: (מז) יושב ורואה בו' בב"ב לב בו' ומא"ב השרת צועקים בו'. כלומר הקב"ה היה רואה זה צנחת רוח לפניו ית' שאצבעה ויחמך עושים רצונו בכל לב בשמחה (וגם כיון שהיה ברצונו ית' למונעו מהשמיטה, לכן לא היה מקום כלל לעורר רחמים כדכול, כעין מ"ש באגדה בראשית ס"פ ל"א כשצא לשוחטו לא יכול לראות בצערו אלא מיד נזח אל משלח יד בו'), אבל מלאכי השרת שלא היה גלוי לפנייהם שרצונו ית' רק לנסיון (וגם לא ידעו מהשמות לב אצבעה ויחמך שעושין זה בשמחה), לכן נעקו חוזה שנתגוללו רחמיהם על צערם של אצבעה ויחמך, ועיין ביאור הגר"א או"ח ס"ס ק"א: (מ) ושלח את ידו וצקח את המאכלת

הוספות הדר"ל [יא] ולא עוד דכאן לא מסתברא שיהיה שייך אף איניות דרבנן, שאדברא שמחה היה להם ששין לעשות רצון קונם, וכמ"ש באגדה שהובאה בילקוט אברהם דומה כמי שעשה חתנות לבנו ויצחק דומה כמי שעשה חופה לעצמו, ובפרס הגדול

לרש"י [נ"ז ריש ע"א] הביא אגדה שאמר יצחק שירה כשנעקד ע"ג המזבח, וז"ש יצחק ירגן (כמ"ש וירא כל העם ויראו שנתקבלו קרבנותיהם וזכו לגילוי שכינה וכן יצחק כמ"ש באגדה):

ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וגו', פירש"י שלא יאמרו ערצו והמוזר ע"כ אישר הדבר ב' ימים, והנה מרים הוא אמיאל גדול נסיונו של ילחק משה אברהם, שאברהם שמוע ופי הקצ"ה, וילחק לא שמוע אלא ופי אברהם חכם וכצ"ל, וכעין וואוין לחורה שבנ"פ ועתה אומר עכ"פ זזה של אברהם גדול שה' לו זמן ג' ימים, ושא"כ שלפי שעה ערצו והמוזר ולא ה' פלאי להחיעץ עם ומשכחו, וזזה מההסקדיו ישראל כעשה לכשמוע, לשמוע ופי הקצ"ה עלמו, וכשאמרו למרע"ה דבר אחר עמו אומר זהיפוך ושמועו ואח"כ ועשינו ואין כאן מקום להאריך :

ויאמר אברהם אל כערי וכו' עם החמור, ואחכ"ל עם הדומה לחמור, וכו' ופירש"י דה' ציה"כ, ע"כ אברהם וילחק שכלטו על ההליכה ה' דומה תמוזים והלך אלפי עוקוס ההוא, והנעיר' לא שמוזר כו"ס הראשון' להנפס אשר עשו לא ילאו מכלל צ"כ להקל לשמוזר שזה עם החמור, ואברהם ומוזר על שציתא בהחור ע"כ שבו לבס פה עם החמור, והנה צמזירתם מהעקידה לא ה' צידך אלא המאכלת ואפשר שגשגוהו שניהם אברהם וילחק וה"ל שנים שעשו ומלאכה או הוליכוהו פחות פחות ואל' חיות, אך בצואם אל מקום מושב הנעיר' ושיירה שחנתה בצקעה הוה כעיר ואלו ה' הנעיר' אוסר' על אברהם וילחק לא ה' ראשם להציא בליהם אל מחילת חיייהם אך מוצא ש' סדר דגוי אינו אוסר דדינה גוי לא שמוזר דינה והייו דומה עם הדומה לחמור :

ונשתחוהו וכשזזה אליהם, הרצו"ס כ' דגם בעצד כעניי אין ראוי לעבוד צו עבודה ספק אע"פ שמוזר מן הדין, ופסק דכל דבר שאין לו קלצה הוה עבודה ספק כגון עזר לי עד שאבוא ואינו מוציל לו זמן, וכלה משר"ה אומר שבו לבס פה עם החמור ואל' יח' עבודה ספק צלי קלצה ע"כ קלצ זמן ונשתחוהו וכשזזה אליהם שיעור השתחויה כסוב למקומו הראשון :

***ויבאו** אל הנקום אשר אחר לו חלקים, כראה דקאי על הנקום שאמר לו הקצ"ה בתחילת הנסיון שאמר ריש פ' נך אל הארץ אשר אראך ועד עתה לא הראה לו עד כאן, וזה המור"י שם כראה לו וצרכו כמו שאמר לעיל צפ' נך וגו' ונתקיים כאן הצרכה וזה שאמר כי צדק צירכך :

***ויאל** תעש לו וואוזה, פירש"י שכלה לעשות צו מוס ים דלרבו לעשות צו מוס כדי שיה' לו פדיון צא"ל דחיימים אין להם פדיון אצל הקצ"ה לא רלה זה דבאמת לא ה' לו פדיון והוא עולה תמימה כל ימיו כי אין עיקר העולה לשמוע, כי הכה לשמוע ומזה עוב וילחק כעשה ע"י ומשכחם המעורה כאלו כשמוזר והיה עולה חנוימה

עליו הרא' וא"כ לעולם הנכס' לילחק שחרי יקרא צו נך ונקראת הכחלה על שמו ואין חציה לשמועאל צירוסה כלל וא"ס ודו"ק :

***על** אדות צו, אחר מן זל"ל בשם אציו זל"ל עפ"י גמרא צ"כ פ' י' נוחלין דאחר שמואל לרצ יהודה לא תה' צי עזריי אחסכתא אפי' וצרכ ציפא לצרכ נצח דלוח נפקא מיכ' צין דמעלי ולכך ה' רע צעירי אברהם לשלם ישמועאל להעצירו ונחלה על אדות צו של ישמועאל דלוחא הו וועלי אצל שרה ראהה צרו"ק דלא חלא ומוזר צין דמעלי ולכך אחר ה' לאברהם שישמוע לקולה שהיה הסיגה צזה יוחר :

והאלך כסה את אברהם, צומ' חעניה מיי שעה לא"ה צהר המזרים וכו' צרון אחר השם גואל ישראל וצירוסלמי ומייתי צה"י שם וכי ישראל גאל והלא לא גאל אלא ילחק אלא מוכין שגאל ילחק נגאלו כל ישראל ע"ס והנה כוחה המקשן ה' כי אי כמי כשמוזר ילחק הלא צא"ס שילאו ישראל וזרע אחר של אברהם, אך אין התיצן מוזן מוכין שגאל ילחק נגאלו כל ישראל, לפע"ד צכין כלקחה שרה לאציונל נרם לידה ילחק כדי שצבעה כסיון העקידה לא יגזה אברהם לאמור לפשעו ילא לי שם צעולם על הנסיון הגדול הזה, וא"כ יה' ח"ו שום חערצה כוחה צבעה מנעה ע"כ כלקחה שרה ואדרצא חס ישמוזר צו יתחוק השמד מוציונל כעעצרה שרה ויה' לו ולאשחו לציון וקלון עולם ואפ"ה לא מונע והנה רש"י פ', ומאכלת, שישראל אוכלים צוכוזה צעו"ה וגם פירש"י הנסיון ה' כדי להסיצ לשטן ולאו"ה, כמלא מזה שישראל אוכלים שכנה הייו שלא יקערג השטן ואר"ה על רוצ עובת ישראל כי יאמר צוכות עקידה וע"כ אי לא גאל ילחק וכשמוזר היו חוררים השטן ואר"ה מוציונל כחט רה שרה, ואחר ישראל שה' יולאים וזרע אחר לא ה' להם לאכול זכות העקידה כי לא ה' לו להקצ"ה פחמון פה לפניהם, ועכשיו שגאל ילחק ואמר אל תשלח יד כודע כי זרעו של אברהם הוא ורלה לשמועו ואוכל' ישראל שכרו צעו"ה ופסיר תי' כיון שגאל ילחק נגאלו כל ישראל :

א"נ ע"ד כו"ס צמקום אחר כי נסיונו של אברהם אינו מנוצר אלא זכות הורה שצכת צי מוסר צו כל מה שליוה אורו הקצ"ה צעלמו פא"ס, אך מוקידה כפס ילחק לשמוע אל אציו ולהאמירו כי כן ליוה לו הקצ"ה הייו מוקידה כפס על חורה שצ"ה מזה אוכלים ישראל צעו"ה, דלא כרה הקצ"ה צרית עם ישראל אלא על חושצנ"פ כדאי פ' הכיזין, כמלא אי כשמוזר וילאו ישראל וזרע אחר לא הייו צנים מלא שמוזר כפשו על חורה צצנ"פ כמלא כיון שגאל ילחק נגאלו כל ישראל :

השמים שהמלאך לא היה יכול לגשת אל
ההר לכן אמרו במדרש כי אברהם היה ככהן
גדול אז בעת העקידה ולכן לא היו יכולים
המלאכים לבוא שמה ודו"ק בזה וזה שאמר
אשר יאמר היום בהר ד' יראה:

ובזה אתי שפיר מה דאמר בפסיקתא ארץ
המורי' כשתבוא להמקום אני
מקדישך לכ"ג המורי' לשון חלפין כמו ואם
המר ימיר תמורתו של שם כה"ג היינו דכמו
דאמרו אצל שופר בפ' ראוהו ב"ד כיון
דלזכרון אתי כמאן דאתי בפנים דמי אם כן
כאן דכל העקידה לזכרון וכמו דאמרו כאלו
עפרו צבור ע"ג המזבח וכמו דאמרו אמר
הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי
שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם אם כן
הך עבודה כאלו עשוי בפנים דמי בקדה"ק
ובעי להיות כה"ג ולזה כשתבוא למקום אני
מקדישך שעבודתו מתנכתו כמו שאמרו
ביומא דף י"ב בנטמא כה"ג ובא אחר תחתיו
יעוי"ש וכאן סדור המערכה מקדשתו ודו"ק:
באשר הוא שם. בגמרא ר"ה י"ח אמר רי"צ
אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו.

לשון דנין קשה היה לו לאמור אינו נידון.
והנראה דבמ"ר הלבישו זה לשיחה בין
הקב"ה למלאכי השרת רשע או צדיק ששאל
למלאכים ואמר באשר הוא שם והנראה
דידיעת השי"ת במעשי האדם ידיעתו היא
מידעת סיבתו ועצמותו ואינה ידיעה חוצית
המתוספת עליו. לכן אינה מכרחת הבחירה
כמו"ש רמב"ם והבאנו לעיל וא"כ ודאי לא
שייך שידון האדם על מעשיו בעתיד ולכן
אמר איוב [שנסתפק בידיעה ובחירה כמו
שמצינו ספ"ק דב"ב רצה איוב לפטור כו'
מן הדין [כו'] בראת חמור פרסותיו קלוטות
כו' בראת רשעים כו' וזה כי טען אשר הידיעה
מכרחת] בהסתפקותו אחרי שכעת הוא צדיק
רק בעתיד אולי ירשע אמר הכראות אנוש

את הטוב והזוהמה נטלה הגר ובאברהם היה
הזוהמה מה שטעה בידיעת אלוקות טרם
שהכיר את בוראו ושרה בררה ממנו הצדק
והטוב לבד לכן ילדה את יצחק ולכן נאמר
כל אשר כו' שהיא אינה בוררת רק הטוב
לכן המליצו ז"ל בפרק חזקת לר' בנאה וכו'
דחזי דגני אברהם בכנפי' דשרה וקא מעייניה
ליה בראשו שרואה רק לברור הטוב מראשי'
והדיעות הצודקות והקדושות אשר העלה
בעצם עיונו אחרי הכרתו את בוראו בשלמות
בזה האופן הוא מיוחס חבר הנפשות
וצורותיהם הנבדלות במה שנשתלמו זה מזה
ויעוין שו"ת רשב"א סי' תמ"ה להבדירשי
11/08/2018

בזה:

ותלך ותתע במדבר באר שבע. פירוש כי
סולם מוצב בבאר שבע ושם שער
השמים, והיה עומד שם אברהם להתפלל.
ולכן היא ידעה מזה וזה ותלך ותתע כו'
ותשב לה מנגד היינו נגד שער השמים מקדש
שלמעלה מכוון לשלמטה לזה אמר כי שמע
אל קול הנער באשר הוא שם לא בסיבתך
שישבת נגד שער השמים והבן:

ויקרא מלאך כו' אל הגר מן השמים. הנה
בפ' לך כתוב ויאמר מלאך ד' כי
היתה מדברת עמו כעם אדם מפני שהיתה
רגילה עם מלאכים כי בבית אברהם היו
מצוים והיא היתה צריכה לשוב לבית אברהם
אבל כאן שנגרשה מביתו ולא שבה אליו
עוד כתוב מן השמים שרק קולו שמעה אבל
לא ראתה אותו ומה שכתוב בעקידה ויקרא
מלאך כו' מן השמים כו' הוא לפי שבעת
העקידה שהיה מקריב אברהם בנו להשי"ת
היה אז התגלות אלוקות כמו שהיה לכהן
גדול ביום הכפורים לפני ולפנים שע"ז נאמר
וכל אדם לא יהיה באהל מועד ופי' בירושלמי
אפילו אותן שכתוב פניהם פני אדם לכן לא
היו יכולין להיות על ההר אז רק קרא מן

הקרובה אלינו, והרמוז (בראשית כד כח) ותרץ הנערה כינוי לנפש המעשיות כדכתיב (שם כב) ושני צמידים על ידיה. ^גונשנה^ג לרמוז על הקשירה השנית מהשלמת הדבור, שכן כתיב בה (שם מז) ואשים הנזם על אפה מה שלא^ד הוזכר תחלה אלא שהיה מזומן ביד העבד. ^הוהספור הג' לא פורש אלא דרך כלל בסוד הכוונה כדכתיב (שם סו) ויספר העבד ליצחק, כי^ה מדתו שוקלת בכף מאזנים ספירות מחשבה ^ווזכוכה בכל התפלות. וכשם שכוון יצחק את השעה לתקן תפלת המנחה בהקבלת פניה של רבקה, ככה תקן אברהם תפלת השחר סמוך^ז לפקידתה של שרה, ויעקב בגלותו לא תקן תפלת הערב עד שהלך לאחר תחלה והציץ ברחל ואחר כך ויפגע במקום. כי אמנם התפלה מכפרת כמו הקרבנות, וכתיב (ויקרא טו יז) ובפר בעדו ^חובעד ביתו^ח והדר ועל כל קהל ישראל.

תנח

סימן לב

וכשם שיצחק אבינו סבר וקבל בלב שלם להעקד ביום הכפורים בשעת המנחה (זהר יצא קסד: **על ידי אברהם**, כך בשמחה רבה נעקדה מדת הדין של מעלה לרצונה על ידי החסד והועלתה לרצון קמי עתיק^א) יומין^א על המזבח^ב הפנימי הידוע כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו. ולפי שקדמה עקדת יצחק בארץ לכל יתר התקונים שנעשו^ג דוגמתם בשמים, ^דלכך^ד הקדים הכתוב (בראשית כד) ארץ לשמים כשהזכיר שם

יואל משה

מוגיני שלמה

ב. ונשנה סיפורו של אליעזר פעם שנית על הקשירה השנית בעולם היצירה לרוח נגד דיבור, ע"כ נאמר ואשים הנזם על אפה מקום הרוח מה שלא נאמר בסיפור הראשון אלא היו על יד העבד במעשה. ג. והסיפור הג' דרך כלל שנאמר ויספר העבד דרך כלל ולא פורש בתורה מהות הסיפור לרמוז אל עולם הבריאה ששם המחשבה נגד הנשמה ששם מדתו של יצחק ששוקלת [בכף] מאזנים ספירות מחשבות התפלה. ד. וזכוכה, פי' בהירתו ומעיין אם זכאין אם לא. ה. ובעד ביתו, דרשו חז"ל (יומא ב.) זו אשתו, ע"כ אי אפשר להתפלל התפילה שהיא במקום קרבן אם לא בנשוי אשה וק"ל.

סימן לב א. על מזבח הפנימי כו', הוא פנימי הוא בינה. ב. לכך הקדים הכתוב, ששם נאמר

דהכלל הוא דמה שנעשה לתתא נעשה דוגמתו בשמים, ומעשה של יצחק נעשה דוגמתו בשמים. ד) לכך כתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים שהקדים שם מלא לאלקים, לפי שכתב למעלה

ראשונה הקרובה אלינו, והיא נפש, וכמו ותרץ הנערה שהיא כנוי לנפש המעשית, פי' שכל מעשים נעשים על ידה, כדכתיב ושני צמידים על ידיה, שהיא פועלת כל המעשים בידים. ג) ועוד נשנה לרמוז על הקשירה השניה מהשלמת הדבור, פי' המצות שנעשים ע"י הדבור כתפלה ותורה. ד) שלא הוזכר תחלה, שימת הנזם על אפה. ה) כי מדתו, היינו ממטרון, שוקל בכף מאזנים ספירות המחשבה וזכוכה, פי' זכותה. ו) סמוך לפקידתה של שרה, דהפסוק שחז"ל דרשו ממנו שאברהם תקן תפלת השחר סמוך ענין לפקידתה של שרה. ז) ביתו, זו אשתו.

סימן לב א) עתיק יומין, נקראין ז' ספירות גבורה גדולה תפארת נצח הוד יסוד מלכות. ב) מזבח הפנימי, היא בינה ומלכות הוא מזבח חיצון והיא כסא לכתר עילאה. ג) שנעשו דוגמתן,

פרק שירה

תקפז

ביאור מבי"ט

אז אינם יודעים למי שיפנו לעזרה, אלא האל יתב' ברחמיו על כל מעשיו פונה אליהם ונותן לבהמה לחמה ולבני עורב אשר יקראו לעורב ולא יענם העורב, אלא הוא יתברך בטובו, וכתוב הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם שהם מבקשים אכלם ואין מי שיתן אלא הוא יתב', ועכ"ז שירתם משוכחת להם שאינה אלא תשבחות לאל יתב' שהוא חלק אחד מן התפלה, ולא שאלת צרכם והודאה על חלקם שהם שאר חלקי התפלה. ולכן נקראת שירה ולא תפלה שכל אחד אומר פסוק שלו כענין שירה לאל יתב' על שיצדם בטבעם שיהיה מוכן להם מאכלם ולא יצטרכו לטרוח אחריו, ואפילו הכלב שמזונותיו מועטין כי אינם אוכלים עשב שאין לו מזון מוכן אמרה תורה לכלב תשליכון אותו, ועל זה נצטער רבי ישעיה והתענה כמה תעניות ממה זכו הכלבים לומר שירה, כי כל שאר הבעלי חיים יש להם סבה על שהאל יתברך הכין מזון ומאכל לכל אחד ונותן הודאה. אבל כלב שאין לו מאכל מוכן והוצרך האל יתב' להשהות מזונותיו במעיו ג' ימים, ועכ"ז אומר שירה מאין זכו לומר שירה לבורא עולם יתב' שלא הזמין לו מאכלו כשאר הבעלי חיים, כי יש לו בזה יתר שאת ומעלה מן שאר ב"ח שאומרים שירה על שהאל יתב' הכין מזונו, ובכלבים כתיב עזי נפש לא ידעו שבעה כי אינם שבעים לעולם, והשיבו לו מן השמים על מ"ש ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו גו' ועל זה זכו מדה כנגד מדה לשורר לאל בלשונם, ולא עוד אלא שזכו לעבד מצואתם ספרי תורות, גם כי מזונותיהם מועטים היה תועלת בהם לדבר מצוה מה שאין כן בשאר ב"ח שמזונותיהם מוכנים:

ובני אדם שצריכים לחם לאכול ובגד ללבוש בכל יום וקשים מזונותיו של אדם, צריכים להתפלל בכל יום לאל יתברך על מזונותיהם ושאר צרכיהם, ושינצלו מפגעי עולם כדי שיוכלו לעבדו ולקיים תורתו ומצותיו, ותפלתם כוללת שבח לאל יתב' כעין שירת הבעלי חיים, ושאלת צרכם בברכות אמצעיות, ונתינת הודאה בג' אחרונות, ועל זה שבחו חכמים לכל העוסק בפרק שירה זו שיזכה לכמה דברים טובים, על כי אין בה אלא שבח לאל יתב', ועל כי בני אדם צריכים בכל יום לאל יתב' לכמה דברים מזון וריוח לעסוק בתורה ובמצות והצלה ממקרי הזמן הם צריכים להתפלל בכל יום "שחרית" מנחה "ערבית, שמ"ע ישראל, כי הם מצווים עליהם ולתועלתם בשלשה זמני שנויי העולם, בזריחת השמש בעליתו, ובירידתו אחר חצות, ובהעברתו שהוא תפלת הלילה:

ועל שינויי זמנים אלו תקנו האבות התפלות, כי בשינוי הזמן קרה לכל אחד מהם שניצול דרך נס, אברהם אבינו ניצול מאור כשדים מכבשן האש ותקן תפלת שחרית שהוא שינוי הראשון ההווה בכל יום. ויצחק אבינו ניצול בעקידה ותקן תפלת מנחה אחר חצות שהוא שינוי השני ההווה בכל יום. ויעקב אבינו קרה לו נס שניצול מאלפז בן עשו שהניחו ערום מכל ובמקלו לבד עבר את הירדן, ותקן

**שמים מה הם אומרים, השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו
מגיע הרקיע:**

**ארץ מה היא אומרת, לה' הארץ ומלואה תכל ויושבי בה, ואומר
מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק וגו':**

ביאור מבי"ט

תפלת ערבית בכניסת הלילה שהוא שינוי ג' ההווה בכל יום, וכן יהיה רמז לעתיד כמו שנתקבלה תפלתם בזמנים אלו כן תקובל לבניהם בעת צרתם, וגם כי אברהם אבינו קיים כל התורה כולה ואפי' עירובי תבשילין והיה לו לתקן גם תפלת מנחה וערבית, אלא שהניח מקום להתגדר בו שיהיו ג' התפלות שבזמן שלשה השינויים מתוקנות על יד שלשתם לזרעם, ועכ"ז היה אברהם אבינו ע"ה מתפלל בכל יום תפלת מנחה וערבית אלא שלא תקן ולא צוה לבניו אחריו עליהן אלא על תפלת שחרית שתקנה הוא לבניו ולכל ביתו אחריו, והם יתקנו תקון קבוע מנחה וערבית כמו שנזכר:

גם החתול מזדמן לו העכבר שהוא מאכלו בבקר ואומר שירה, גם הזכוב המצוייה עם בני אדם יותר משאר שרצי העוף וכשרואה שאין ישראל עוסקים בתורה בזמן נתנית התורה בהיות הבקר שהיתה גם היא שם, אז אומרת קול אומר קרא התורה שניתנה בקולות וברקים אומר קרא וגו', גם התרנגול נתן בקולו עד אור הבקר בקול שביעי עת לעשות לה' וגו':

ועל השאלה למה נתיחדה השירה לכל אחד באותו פסוק ולא בפסוק אחר בפרט כשלא הוזכר שם המשורר בפסוק שנתחד לשירתו, גם הפסוקים שהוזכר בו המשורר אם יש פסוקים אחרים שנזכר בו למה היתה שירתו בזה ולא בפסוק אחר שהוזכר בו גם כן, ונתחיל מן האחד שבמשוררים והם:

שמים שאומרים השמים מספרים וגו' היא השירה היותר משוכחת מכל הפסוקים שנזכרו בו השמים, והוא כי בבריאת השמים חומרם וגובהם וגודלם יודע כבודו וגדלו החזקה ומעשה ידיו שהם בעולם התחתון מגיד הרקיע, שעל יד המאורות והכוכבים שברקיע יגידו האיצטגנינים מאשר יבא עליהם:

ארץ מה היא אומרת לה' הארץ ומלואה תכל ויושבי בה, גם כי מהרקיע יש הוראות על מה שיקרה בארץ הכל מה' כי הוא סדרם על תכונתם, וכשירצה הוא משדד המערכות, בין בדברים ההווים בארץ ובמלואה שהם הדברים היוצאים מן הארץ דומם וצומח ובעלי חיים וכל הנעשה מהם, בין באנשים שהם יושבי תכל ושוכני ארץ, הכל הוא מאתו יתברך מכנף הארץ זמירות שמענו וגו', לא אמר מכנפות הארץ זמירות אלא אפי' מכנף אחד של

אלפא ביתא

אב גד הו זה מי כך למם נן סע פה צין קר שת

אלף בית גימל דלת הא וז זין חת חת יוד כף למד מם נון סמך עין פה צדי קוף ריש שין תיו
ס' אותיות כנגד ס' מסכתות

את בש גר דק היז וף זע חס מן ים כל

איק בכר גלש דמת הנך וסם זען חפה מצינ

אמ בח גז דו יצ כף לע מם קין רף שן תם הנך

אחם בטע גיף דכין הלך ומר זן שת

אל בם גן דם הע וף זין חק מר יש כת

אבג בגד גדה דהו הוזה זחמ חטי מיד יכל כלם למ(נ)ן מנס
נסע (סעפ עפף פצינ) [סעף עפין פצק] צקר קרש רשת שתא תאב

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה

א

שהקב"ה נקרא אמת שנאמר [ירמיה י, י] וזה' אלהים אמת כסאו מאז
יושב עליו באמת, שנאמר [ישעיה טז, ה] והוכן כסא כסא וגו' ופניו
יקדמו חסד ואמת שנאמר [תהלים פט, טו] חסד ואמת יקדמו פניך
וכל דבריו דברי אמת שנאמר [שם קיט, קס] ראש דברך אמת וכל
דבריו משפטי אמת שנאמר [שם יט, י] משפטי ה' אמת וכל דרכיו
אמת שנאמר [שם כה, י] כל ארחות ה' חסד ואמת. דבר אחר אלף,
אפתח לשון פה אמר הקב"ה אפתח פה של כל בשר ודם כדי
שיהיו מקלסין לפני בכל יום וממליכין אותי בארבע רוחות העולם
שאיכלמלא שירה וזמרה שמזמרין לפני כל היום לא בראתי את
עולמי, ומנין שלא ברא הקב"ה את עולמו אלא בשביל שאומרים
שירה שנאמר [שם צו, ו] הוד והדר לפניו עוז ותפארת במקדשו הוד
והדר לפניו בשמים ועוז ותפארת בארץ שמים מכסין הודו והארץ
מלאה תהלתו שנאמר [חבקוק ג, ג] כסה שמים הודו ותהלתו מלאה
הארץ וכו'. כדאיתא באלפא ביתא דר' עקיבה.

ואשכחן דפלפול תורה גדול ומקובל לפני הקב"ה, כההיא דפרק
השוכר את הפועלים בב"מ [פאה, ב], שאמוראין היו
משתבחין בפלפול תורה, ומפני שזהו כבודו של הקב"ה שמפלפלין
בתורה כדי להעמיד דבר על בוריו. וכדאמרין התם, ר' שמעון בן
לקיש הוה מציין מערתא דרבנן, ¹ שלא ישלו הכהנים לעבור עליהם
ולהאחיל, שלא יארע תקלה על ידי צדקים. כי מטא למערתא דר' חייא

קראתי בשם זה החיבור, אני המחבר יצחק בר' משה
נב"ה, מפני חבה יתירה שמצאתי בזה המקרא
[תהלים צז, יא], אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, סופי
תיבות ר' עקיבה, ונכתב בפירוש ולא ברמז. ורי"ש של אור¹
במילוי היינו רבי שלם², כי ש' בא"ת ב"ש ב'. ומפני החיבה
גדולה שהאיר הקב"ה את עיני שמצאתי את שמו נכתב בזה
המקרא, קראתי לספרי זה בלשון זה המקרא³ אור זרוע. **ולמדתי**
מכאן שיש לכתוב ר' עקיבה בה"א, בסוף התיבה⁴, ולא באל"ף⁵.
אשריך ר' עקיבה שכתבך דוד המלך בנבואה בספרו, ואשריך
שהראה הקב"ה תורתך למשה רבינו, כההיא דהקומץ
רבה [מנחות כט, ב], דאמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה
למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו
רבוננו של עולם מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד שעתיד להיות
בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו ושעתיד לדרוש על כל
קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות.

וכן אשכחן מכאן שהיה דורש אותיות, כדתניא באלפא ביתא דר'
עקיבה², אמר ר' עקיבה אל"ף בי"ת גימ'ל. אלף, מלמד
שאמרה תורה א"מ ל"מ פ"ך כדי שתזכה לחיי עולם הזה פ"ך
ל"מ א"מ כדי שתזכה לחיי העולם הבא מפני מה מפני

1 של אור, נוסף עפ"י כתי"ל. 2 שלם, כנ"ל. 3 קראתי... המקרא, כנ"ל. 4 בסוף התיבה, כנ"ל.

וכרייתות במשכנות ישראל, כדכתיב בסיפא דקרא שם על משכנות
הרועים, ותמה על רבינו שלא הביא דבריו עי"ש. ובחת"ס ח"ב סי'
כח כ' בשם האחרונים, שאע"פ שכל ר' עקיבא שבש"ס באל"ף
לכסוף, מ"מ כיון ששמו באל"ף נרמז בפסוק הנ"ל דקאי אהרוגי
מלכות, לכך כמה אנשים כותבים שמם בה"א המרומז בפסוק אור
זרוע וכו', וכעין שנמנעו לכתוב ישע"י ויהונתן וגדליה שנהרגו וריע
מזליהו. ב כתי מדרשת ח"ב נוסח א, בשינוי לשון. ג רש"י
ד"ה מצינו.

א בט"ז אהע"ז סוס"י קכט שמות אנשים אות ע מביא, "ומצאתי
ששאל [רבינו] לבעל חלום היאך לכתוב והשיב לו הפסוק אור זרוע"
וכו' עי"ש. אמנם בשם סדר הגט כ' שם שיש ליתן ב' גיטין, דכמו"כ
יש שלמדו מדכתיב וגואלך "אביר יעקב" לכתבו באל"ף. ומ"מ מסיק
דבדיעבד סגי בגט אחד אפי' אם כתב באל"ף, כמש"כ מהרש"ל.
ובשם הגדולים להחיד"א מערכת י אות דש כ' שנודמן לידו ספר
גמטריאות מרכינו יהודה החסיד, ושם כתוב שכתובות עקבי הצאן
[שה"ש א. ח] מרומז שם עקיבה. והיינו רבי עקיבה שסידר משניות

רק מכח מהירות הלשון רגילים להפיל הוי"ו והוא חניכה, אבל אין רגילים להוסיף כלל, לכן שם גדלי' וישעי' בלא וי"ו יותר עיקור. וכן מצאתי בסוף ספר מכתב מאלהיו [שמות הגיטין סי' קט"ז] דעבד עובדא לכתחלה לכתוב ישעי' חסר וי"ו, ובנחלת שבעה [סי' מ"ו] מייתי נמי ברייתא סוף פרק שירה ר' ישעיה תלמידו של ר"ח בן דוסא ע"ש:

והנ"ל דגם רמ"א מודה דאין קורין שם על מי שלא היה סופו טוב, ומודה רמ"א דיש לכתוב עקיבה בה"א בסוף ולא באל"ף אע"ג דכל ר"ע בש"ס באל"ף בסוף, מ"מ מפני שסרקו בשרו במסרקות של ברזל, וזה נרמז באל"ף שיצאה נשמתו באחד [ברכות ס"א ע"ב], ע"כ כותבין ה"א בסוף שמרמז על שמחה, הנרמז בס"ת אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, כמו שגילה בחלום לרבנו יצחק אור זרוע, וכמ"ש מהרש"ל [שם], ולזה נתכוון נחלת שבעה [סי' מ"ו] בשם עקיבה ע"ש. ומה דפליג רמ"א בגדלי' וה"ה בישעי', נ"ל דמצאתי בספר שמות בשם ישעי' וז"ל אמר שמחה מצינו בספר ד"ה א' סי' כ"ה [ט"ו] השמיני ישעיהו בניו ואחיו עכ"ל, והנה המעיין שם יראה בתחלת הקפיטול [ג'] נזכר גדליהו וצרי וישעיהו, ועוד שם [ט'] גדליהו השני הוא ואחיו, השמיני ישעיהו בניו ואחיו, מצינו ב' אלו גדולי עולם מתיחסים על הדוכן מלאים וי"ו, והיו קודם לישעי' בן אמוץ וגדלי' בן אחיקם, וס"ל לרמ"א שוב אין כאן מיחוש אף שנהרגו אלו כיון שכבר ה' מי שנקרא בשם זה ועמדו ברומו של עולם, וכעין שכתבו תוס' בשבת י"ב ע"ב [ד"ה שבנא] לענין שבנא, וכי היכי דס"ל להתוס' לענין איסורא דשם רשעים ירקב ה"נ ס"ל לרמ"א לענין סכנתא דריע מזלא הנ"ל. ומ"מ נראה דעת מהרש"ל וסיעתו דחמירא סכנתא מאיסורא, בשגם דלענין איסורא נמי עיין תוס' ר"פ שני דיני גזרות [ד"ה שני] וק"ל:

ולענין נתינת שני גיטין לא אאריך פה אך זה לשוני על גליון ש"ע שלי סי' קכ"ט סעי' י"ט עיין ספר גט פשוט מס"ק ק"ד ואילך ומסקנתו סס"ק ק"ז טוב שלא יודיעו להבעל כלל שיתנו ב' גטין, ועכ"פ לא יתחילו בתיקוני הגט השני וכתביבתו עד אחר גמר נתינת הראשון ע"ש, הגם שנראה לע"ד

וע"ד שם אביו ישעי' ועולה לתורה ישעיהו בוי"ו, וגם הוא אומר שבודאי נקרא כן בוי"ו, וכבר כתב ב"ש [שמות אנשים שם] גבי שם ישעי' דנאמן על כך. אלא שמעלתו מספקא ליה כיון שחותם עצמו ישעי' ורשימה על היו"ד, והב"ש כתב בשם ספר שמות דאין דרך לעשות רשימה בשביל ב' אותיות עיין גבי שם אלי'. לע"ד היכי שהוא מעיד שכך שמו אין הרשימה סתירה לעדותו, כי דברי ספר שמות הנ"ל בלא"ה צ"ע דאטו משום עצלות הכתיבה עושה רשימה זו דנימא על ב' אותיות אין עושה רשימה, הלא נוהגין לעשות רשימה משום שאין לכתוב י"ה מצורפים, ע"כ כותבי' אלי' חזקי' ירמי' וכדומה חסרה ה', וא"כ מכ"ש בדאיכא נמי וי"ו בסוף דעושין רשימה. וא"כ עכ"פ כשהוא לפנינו ומעיד על כונתו נאמן ואין הרשימה סותרת עדותו כלל וכותבין ישעיהו בוי"ו:

27/06/2018

אמנם אי לא נודע קריאתו אז צריך ב' גטין, צריכים לכתוב וליתן תחלה שם ישעיהו בלא וי"ו כדעת יש"ש בפרק השולח [סי' ל"א] דמייתי ליה ב"ש בשמות אנשים, דאע"ג דהנביא ישעי' נכתב לעולם בוי"ו ושם אחד מצינו בדברי הימים [א ג' כ"א] בלא וי"ו, מ"מ בסתמא לא נקרא על שם הנביא הואיל ונהרג ממנשה, והבית שמואל כתב עליו דרמ"א לא חשש לזה, כדחזינן בשם גדלי' דאיכא גדליה (בן אבי) [זקנו של] צפניה [הנביא, צפניה א' א'], מ"מ ס"ל לרמ"א [סי' קכ"ט סכ"ו] לכתוב מלא, דגדליהו בן אחיקם מפורסם יותר, ולא חשש רמ"א שגדלי' בן אחיקם נהרג. וכשבא לפנינו שם גדלי' ונכתבו שני גיטין הקדמנו שם גדליה לשם גדליהו וכדעת הט"ז, ואע"ג שהב"ש [בשמות אנשים ג'] נחלק עליו, יפה דחה המגיה בט"ז [שם] את כל דברי ב"ש, וכן הסכים הגאון בית מאיר סי' קכ"ט [סכ"ז] ה. והנה לכאורה מ"ש דחסר וי"ו לא גרע מחניכתו משא"כ מלא וי"ו, עיין פירש"י בדברי הימים ב' קפיטול י"ג [ב'] מה שפירש בשם רבנו אלעזר ואביו ז"ל דכל שעיקור שמם בלא וי"ו מצינו לפעמים תוספת וי"ו לשבח, נמצא גם הוספת וי"ו הוא חניכה של שבת, והוא עדיף מגרעון שהוא בודאי גנאי. ומ"מ נ"ל צדקו דברי הגאונים הנ"ל דעכ"פ בזמנינו שאין שפתינו אתנו לדבר בלה"ק, אין מכוונין לגרוע או להוסיף לא לגנאי ולא לשבח

(ו) עיין ריש ספר אור זרוע.
(ז) וכ"כ להלו סי' כ"ח ד"ה ואולי.

(ה) וכ"כ בהגהות מרן לאה"ע על שמות אנשים לב"ש אות

ג.

כ"כ ומוצא שחמיריו עומדים אפילו הם טחנים ולא השט מתגנבים הטובות והזאת ידבר באריותם להראות להם איך יש להם שטי רב והמרון רב על מה שהיו עושים בראשונה:

שם אם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך מקשים מאי מקשי והלא מתחלה דבריו הוא פשיטא ליה דהאדם נפשו חביבה עליו יותר מן ממונו דהרי בראשית נאמר הקשה אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואחר שמלא מעט משום דאיכא מקלה דממונס חביב לא השתא איך קושיא למה נאמר בכל נפשך בודאי רוצה דעלמא נפשם חביבה ו"ל בס"ד ע"פ מ"ש בנמרא דכחוצה דף ל"ג דיסורין קשים ממלקות וכיוצא בהם חמירי לאדם ספי מניהם ולכן אם אחריו צו למיתא חיי מותרה למלקות דהמותרה נדבר הקל חיי מותרה לדבר חמור דהרי אמר רב אלמלא נדון לחמירי פלחי ללמלא ע"ש ולפי"ל כ"ל כי תחלה הוא סיד אפילו שימלא בני אדם ממונס חביב מנופס הייט לגבי מיתא דנח להם למוח ולא יראו אבדון ממונס אבל לא חביב מיוסורי גופם דהיינו מלקות וכיוצא דאיך יכולים לסבול זה ולהכי הקשה בקושיא השנייה למה נאמר בכל נפשך כוונתו דהול"ל בנפשך כי אומרו בכל נפשך משמע מיתא דאיכא אבדון כל נפש אבל אם יאמר בנפשך משמע קלה נפש שהם יסורין קשים דים צה אבד קלה נפש ולא כל נפש דיעורר חי והוא כמ"ש ח"ל ע"פ כי ביהק יקרא לך דע ביהק ולא כל יאחק וספי נמי אי הו"ל בנפשך הוה משמע יסורין קשים דהי מקלה נפש דבזה ליכא אפילו מעוט דמיעוט שיהיה ממונס חביב מיוסורי קלן דנופס ואי אי הוה נקיפ בנפשך לא יאמרו לומר בכל מאדך כלל כי על זה דאורי ב"סורין קשים ליכא אפילו מיעוט וא"כ אחי ממון מ"ש והיך יש אדם נופו חביב מן ממונו ר"ל כל דבר הטוב לנופס יהיה מה שיהיה נופו חביב ויש בן אדם ממונו חביב יותר מנופו בכל גווי הן מיתא הן יסורים קשים שסובל כל דבר ואינו סובל אבדון ממונו וא"כ ליכא נפקותא בין בכל נפשך ובין אם יאמר בנפשך דכלל גווי איכא בני אדם דממונס חביב ולהכי הו"ל לומר נמי בכל מאדך:

שם אחה פסום שאומרים עליך חכם אהה אי אהה אלף ספס קשא אחאי קראו בשם ספס ויור אס חכם אמר דבר שאינו מהקבל ע"כ נקרא ספס וי"ל בס"ד ע"פ מ"ש רבינו הארי"ל ז"ל בשער רה"ק שהתנאים בעלי משנה הם בחפציה ע"ש גם ידוע מ"ש בזהר ר"מ שהתפארת נקרא בשם סופס וי"כ בפרס ע"ש איכ לפי הכס בעל משנה ראוי לקראו בשם סופס על שם התפארת כי הוא שם והנה וא"ו דשופס רומז למשנה שיש בה ששה סודים ואם הסוד הוא וא"ו מן שופס אז נקרא למפרע ספס והיינו שאם בעל משנה שנקרא בשם שופס יאמר משנתו ולא יסבוק בה אז יחסר וא"ו מן חומר שופס שיש לו ונקרא לאחר טפס כי הלך לאחר לנחוב לימוד ומשנתו אז הואר שלו יהיה נקרא לאחר ולכן פסום שהיה חכם בעל משנה כי היה מן התנאים שהם בעלי משנה הראוי להיות לו חומר שופס הגה בזה שמוכיח את רבי עקיבה על אשר לא עזב לימוד דמשמע שהוא עזב לימוד משנתו מחמת פחדו לכך ח"ל. אי אחא אלף ספס ודוק:

שם והיו סורקין בשור במסדקות של ברחל כ"ל בס"ד המעט ששמו לו היסורין במסדקות של ברחל כי הם באים מכה שיש לו ה' כחות בקניניה של ברחל והנה עשו בא וארבע מאות איש עמו ולכן שלמו צו במסדקות ששילה מספר ה' אך באמת רמז זה של

המסדק הוא לרעחם כי שר עשו הוא פלוגי אשר הרע שלו הוא בשני אריות ס"מ ונמ"ש בזה במ"א וחלק חיצית מסדק לשמים וקרי בה מס רב דהמס נעשה רק כי בזה הדבר נחצרו נילותה הרבה מן הקליפה ההיא והתרוקנה ולכן כשראו מה"ש לשרו של אותו לדיק במסדק ההוא אמרו רבש"ע זו תורה זו שברה כי העוסק בחורה שכרו ארבע מאות עלמין דכוספין כטורע ואיך חמורה זו ניתן לו בעו"ה העיגוי הרב ועלם הזה של המסדק שהוא מספר ארבע מאות:

שם ח"ל תלמידיו רבינו וכו' לא אמרו לא כן ביום שנפטר כי הוא ילאה נפשו בלחוד ואיך השיב להם אך ידוע שהוא נחשב בלחוד ונפטר ביו"כ ומעת אשר נחשב עד יו"כ היה ידון כל יום נפטי אותו רשע ובכל יום סורקין בשור ובשם שסורקין היה מקבל מלכות שמים בפסוק שמע ישראל כי כל יום חושב שהיום ימות מרוב הלצה ובאותם הימים דברו עמו תלמידיו שהיו באים אליו ועומדים במקום שהוא ידון אבל ביו"כ שבו נפטר באמת לא באו תלמידיו כי יום עבודה הוא ואפילו רבי יהושע הגרסי שהיה משמש בקרב כל יום להביא לו אכילה לא בא ביו"כ כי רבי עקיבה היה ג"כ בחגיגות ואינו לרד לו אך אותו היום נפטר שילה נפשו בלחוד והחזירו אותו לבית האסורין וגזרו שלא יוכל לבא אחר לקחת אותו לקובצו עד שצא אליהו אזור למוצ ויילה הדבר לרבי יהושע הגרסי והלכו שניהם לבית האסורים ומתח' ה' היה שנפלה הדמעה על כולם ונכנס רבי יהושע ונפגו על כפפו ולא הקיפו והלך אליהו זכור לטוב עמו כל היום וכל הלילה עד שבאחה הלילה הגיעו לעיר טבריה ועלו על הסר ונפתחה מערה לפניהם וראו שם משה ובלקן ומערה מעשה ידי שמים ושמו את רבי עקיבה על המטה וילאו והקף נסחמה המערה בידי שמים ולא נשארה אלא רק מערה החיצונה פתוחה אשר שמה העולם נכנסים בה וכו' כל זה במדרש מעלי יע"ש:

ומה שח"ל תלמידיו רבינו עד כאן כ"ל בס"ד ע"פ מ"ש רבינו הארי"ל ז"ל בספר הכותות דרוש נפ"ח שמסירה נפש על קדוש השם הוא בשני אופנים הא' בכח דהיינו בכוח הלב בחיבה אחר חוה מהנהג של כל הנדיקים לבין בק"ש בכל פעם וספי מסירה בפועל כענין רבי עקיבה וחביריו ובאחריו זמן שנהגו בו עשרה הרוגי מלכות לא היה מספיק לחיזוק העולם מסירה בכח בלבד אלא לרד מסירה בפועל וכן עשו רבי עקיבה וחביריו ע"ש והנה רבי עקיבא כשהיו סורקין בשור וקורא ק"ש היה עושה מסירה נפש בכוח אך תלמידיו ראו והרגישו שהוא משחוקק לעשות בפועל שהוא שמח אם חלף נפשו ב"סורין אלו כדי שיהיה יקיים מצוה קדושה השם בפועל והם לא ניחא להו צה כי רואים שישאר חי וינצל כדי שישחור מן מימי חורטו ולכן כשהוא מכין במסירה נפש בכוח הלב ח"ל תלמידיו רבינו עד כאן ר"ל די לך בכח עד כאן השגחה שהוא מסירה נפש בכח ואלה אחת משחוקק למסירה נפש בפועל ואין אחת מתפלל שחלל מן הגזירה הזאת כי למיידך אכחנו לריבין ואם לרד לעולם חיוקן של מסירה בפועל יהיה זה ע"י אחרים והשיב כל ימי הייתי מנאמר שחוקקין חיוקן זה של מסירה בפועל על די ומה שאמר היה מל"ד בלחוד אין זה מקושר עם דברים שח"ל תלמידיו והשיב להם אלא זה קאי ומקושר עם מ"ש והיה מקבל עליו עול מלכות שמים והש"ס הביא דברי תלמידיו וחשבונו באמלע ואלו הדברים של תלמידיו היו ביום אחד קודם יום שנפטר צו וכמ"ש לעיל ודבר זה הוא מוכרח ע"פ מדרש ח"ל במשלי דב"ר: